

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій
Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

ЯКИМИШИН Світлана Ярославівна

**Гармонізація оподаткування у контексті
забезпечення соціально-економічного добробуту
України / Tax Harmonization in the Context of
Providing Socio-Economic Prosperity of Ukraine**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Фіскальне адміністрування

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ФФАзм-21
С. Я. Якимішин

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, В. В. Сідляр

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ **А. І. Крисоватий**

ТЕРНОПІЛЬ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ I. Теоретико-організаційні засади адаптації оподаткування.....	7
1.1. Генезис становлення податкової системи України.....	7
1.2. Концептуальні основи адаптації оподаткування.....	16
Висновки до I розділу.....	25
Розділ II. Сучасні тенденції адаптації елементів податкової системи України до європейських стандартів.....	27
2.1. Оцінка податкової гармонізації в країнах ЄС.....	27
2.2. Аналіз гармонізації акцизного оподаткування алкогольних напоїв і тютюнових виробів у країнах ЄС.....	34
Висновки до 2 розділу.....	42
Розділ III. Шляхи розвитку податкової системи в умовах інтеграційних процесів в Україні.....	44
Висновки до 3 розділу.....	52
Висновки і пропозиції.....	55
Перелік використаних джерел.....	57

ВСТУП

В умовах міжнародної інтеграції оподаткування є одним із основних елементів реалізації зовнішньоекономічної політики держави. За своєю структурою податкова система є механізмом, оскільки, з одного боку, являє собою сукупність податків, зборів і платежів, а з іншого – слугує визначеним і законодавчо закріпленим засобом впливу на накопичення податків. Національний дохід. В ситуації макроекономічної та політичної нестабільності, в якій зараз перебуває Україна, оподаткування може збільшити або зменшити економічну та політичну напругу всередині держави, а фактори та їх сукупний вплив можуть сприяти або послабити економічну та політичну напругу в Україні. Вона заважає інтеграції країни в простір і визначає місце країни в ньому. Водночас для активної участі України в євроінтеграційних процесах необхідна адаптація податкової системи до умов Європейського Союзу.

Податкова система України на сучасному етапі глобалізації потребує взаємодії та ефективної участі в міжнародних економічних процесах. Як показує досвід розвинених країн, гармонізація оподаткування є невід'ємною складовою діяльності кооперативних організацій. Водночас розвиток співробітництва дає змогу не лише використати статичні та динамічні ефекти європейської інтеграції для отримання максимальної вигоди країнам-учасникам, а й покращити координацію та гармонізацію податкового співробітництва з сусідніми країнами, що повинні також сприяти прискорення регіонального економічного розвитку, надходження іноземних інвестицій, динаміка руху факторів виробництва тощо.

Проблему адаптації національної податкової системи до умов Європейського Союзу розглядають у працях таких вітчизняних дослідників, серед яких В.Андрущенко, В.Валігурі, Н.Губельська, Г.Дмитренко, Г. Друзенко, В. Загорський, С. Рондаль, К. Мокану, О. Музика, В. Муравйов,

М.Оліскевич, М.Онуфрик, В.Широсман, Т.Чумак, Ю.М. Швед, А. Шпилько, Р. Юринець, В. Загорський, Ю. В. Іванова, А. Крисобатого, В. Мельника, Т. Паєнтко, В. Струмійою, В. Федосова, І. Таранова, Ю. Шведа, С. Юрій. Серед зарубіжних вчених, які працювали над зазначеними проблемами, зупинимося на роботах Є. Басалаєвої, Ш. Бранкато, Дж. Бьюкенен, А. Ільяна, О. Погорецький, В. Панскова, Дж. Стігліц.

Метою даного дослідження є розгляд теоретичних та організаційних засад адаптації податкової системи України до європейського економічного простору, вивчення механізмів адаптації елементів податкової системи до стандартів ЄС, визначення основних проблем України. Шляхи до адаптації податкового законодавства та використання практик податкових реформ європейських країн.

Виходячи з ваших цілей, вам необхідно вирішити такі завдання:

- Вивчення теоретико-правових основ податкової структури України.
- З'ясувати особливості податкових систем країн Європейської економічної зони.
- Аналіз правової основи функціонування податкової системи.
- Провести оцінку можливості адаптації законодавчих податкових стандартів до вимог європейського податкового права.
- Охарактеризуйте податкові платежі як основу податкової системи України
- Сформулюйте головне питання наближення основних податкових стандартів України до європейських умов.
- Визначення основних можливостей використання переваг податкової реформи та практики модернізації європейських країн для розвитку податкової системи України.

Об'єктом вивчення кваліфікаційної роботи є процес оподаткування учасників податкових взаємовідносин.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти адаптації оподаткування до європейського економічного простору.

Інформаційну базу аспірантури складають наукові праці, книги та статті вітчизняних і зарубіжних учених, нормативно-правові акти Верховної Ради України, податкових органів країни та Кабінету Міністрів України. Законодавство та матеріали іноземного фінансового сектору. Використано статистичні дані Міністерства фінансів України, Державного казначейства України, Державного комітету статистики України та Державної податкової служби України.

Методологічною основою дослідження є такі методи наукового пізнання, як аналіз, порівняння, історичний метод, логічний метод, узагальнення.

Наукова новизна результату дослідження полягає в комплексному дослідженні процесу гармонізації податкових систем, дослідженні практичних аспектів інтеграції податкових систем до Європейського економічного простору та розробки науково-практичних рекомендацій щодо керівництва податковими системами. систем і в цілісному підході. Вдосконалення податкової гармонізації в Україні.

Практичне значення результатів роботи. Висновки та рекомендації, розроблені в ході сертифікаційної роботи, мають практичне значення та можуть бути використані податковими органами при приведенні національного податкового законодавства у відповідність зі стандартами ЄС.

Апробація результатів дослідження та публікації. Результати дослідження апробовані у вигляді тез доповідей на щорічних науково-практичних конференціях в університеті та кафедрою фінансів ім. С.І. Юрія.

Відповідно до мети, завдань та логіки дослідження визначена структура кваліфікаційної роботи, яка складається з вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 55 сторінки. Список використаних джерел налічує 77 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ АДАПТАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ

1.1. Генезис становлення податкової системи України

Гармонізація вітчизняного податкового законодавства з вимогами Європейського Союзу (далі – ЄС) зумовлена процесом євроінтеграції, який відбувається в Україні. Крім того, його встановлення як зобов'язання за Угодою про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС не лише визначає напрямок і прагнення Української держави до розбудови політичної та економічної інтеграції з ЄС, а й передбачає інституційні реформи, сприяє здійсненню, особливо для розвитку та зміцнення демократичних інститутів. Слід зазначити, що питання євроінтеграції України неоднозначно сприймається українським народом. Про його зручність є багато суперечливих думок. Проте через своє історичне та географічне положення в центрі Європи її національні інтереси вимагають її становлення як впливової європейської держави, повноправного члена Європейського Союзу. Для досягнення цього статусу стратегія інтеграції України до ЄС має гарантувати входження держави до європейського політичного, інформаційного, економічного та правового простору. Отримання на цій основі статусу асоційованого члена ЄС є ключовим пріоритетом зовнішньої політики України на середньострокову перспективу та має супроводжуватися своєчасним отриманням повноправного членства в ЄС.

В економічній літературі існує багато визначень податків, які відображають загальну характеристику податків і характеризують зміст цієї категорії. Наприклад, Н. Хімичева визначає податки як «обов'язкові та безоплатні за законом платежі юридичним і фізичним особам, що встановлюються органами державної влади для включення до системи

державного бюджету та визначають їх розмір і умови сплати» [1]. У підручнику «Фінансове право» за редакцією О.Орлюка зазначено, що податки — це «встановлений податковим законодавством обов'язковий безоплатний платіж фізичним особам, у якому корпорації та фізичні особи за умови бюджету відповідного розміру підлягають істотним умовам (дохід) вважається чимось, за що оплачується.» «Прибутки або активи») у чітко визначеній формі та розмірах, встановлених законом, які не слугують для покриття конкретних витрат, а призначені для задоволення суспільних потреб.» [2].

Податки є економічною основою функціонування держави та основною фінансовою формою регулювання ринкових відносин. Податкові надходження є основним доходом державної скарбниці. У світовому масштабі на нього припадає 80-97% доходів державного бюджету. Податки — це плата суспільства за виконання державою своїх обов'язків, що віднімається від вартості валового національного продукту на суспільні потреби, без яких не може існувати сучасне суспільство. Крім того, кошти з їх колекцій спрямовуються на утримання державних структур і фінансове забезпечення виконання державних функцій, таких як адміністрування, оборона, соціальні та економічні функції. У фінансах податки класифікують за кількома ознаками з урахуванням певних ознак. Оподатковуваний економічний зміст. об'єкти оподаткування рівень національної структури, на якому встановлюються податки; Способи відновлення тощо.

Залежно від податкової організації необхідні відповідні умови оподаткування та збору, тому потрібні відповідні адміністративні та фінансові заходи. Знання історії виникнення окремих форм оподаткування в історії фінансової науки дає змогу зрозуміти світовий та національний досвід та побудувати збалансовану податкову систему в нашій країні.

Необхідність приведення внутрішнього законодавства України до норм і стандартів ЄС визначатиме наступну тенденцію:

– По-перше, у коротко- та середньостроковій перспективі цей процес має стати одним із основних засобів інтеграції України в економічну та соціальну структуру ЄС. Гармонізація законодавства України з правом ЄС у пріоритетних сферах співпраці дозволить нам вийти на наступні напрямки: Внутрішній ринок Європейського Союзу.

– По-друге, застосування практичного підходу у сфері інтеграції – відтепер необхідно поставити конкретні цілі та терміни їх досягнення. Водночас бажано, щоб такі цілі були встановлені спільно з ЄС.

- По-третє, визначення цілей і напрямків гармонізації має ґрунтуватися на далекоглядній оцінці відносин Україна-ЄС та економічного та соціального впливу гармонізації в окремих сферах.

- По-четверте, гармонізація має відбуватися у тісній співпраці між урядами та парламентами, оскільки лише ухвалення та подальша імплементація правового законодавства є кроком до впровадження відповідних норм та стандартів ЄС.

Податки і тарифи є одним із найефективніших інструментів стимулювання економічного розвитку. Завдяки податкам значна частина виробленої вартості розподіляється і перерозподіляється просторово і в часі. Це також безпосередньо впливає на результат господарської діяльності платника. Починає формуватися податкова система як істотна ознака формування нації. Навіть якщо нова держава виникає в результаті розпаду іншої держави і успадковує її продуктивні сили та окремі інститути, остання не може успадкувати її податкову систему, оскільки вона завжди є особливим утворенням (у конкретній формі податок). Унікальний склад, структура, елементи оподаткування та засоби обмеження державної фіскальної політики. Тому не дивно, що після проголошення Україною незалежності у 1991 році розпочався розвиток її податкової системи. 1.1.

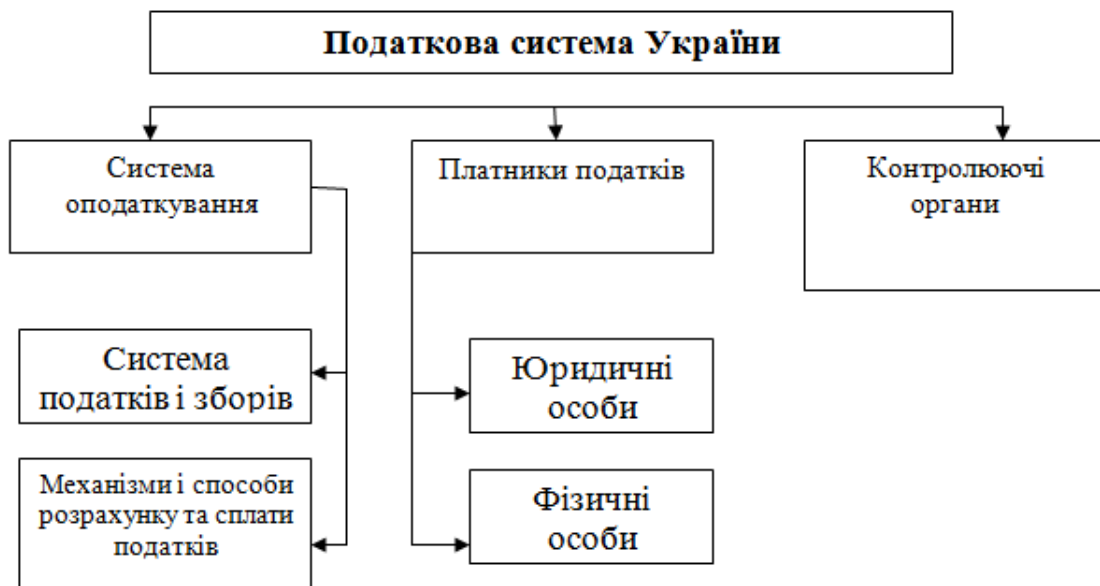

Рис. 1.1. Структура податкової системи України [3]

На відміну від країн Центральної та Східної Європи, України та інших країн колишнього Радянського Союзу (за винятком Росії), процес формування податкової системи відбувався одночасно зі становленням держави та громадянського суспільства. Це саме по собі стало важливим обмежувальним фактором, оскільки складні форми оподаткування, які могли бути ефективними лише за умов сильної конституційної держави, були перенесені на території, де слабка державна влада була недостатньою. Л. Якобсон стверджує, що єдиним виправданням існування податків у демократичному суспільстві є необхідність відображення попиту платників податків на суспільні блага та національно визнаний принцип перерозподілу доходів. На його думку, існуюча податкова система не може повною мірою виконувати зазначені функції. Для порівняння податкових систем та оцінки їх потенціалу до вдосконалення враховують такі критерії, як відносна рівність зобов'язань, економічна нейтральність, простота організації, гнучкість і керованість податків платниками. Вважає, що це вигідно [4].

Позиції інших авторів щодо принципів побудови податкової системи є унікальними. Тому професор А. Крисоваті вважає, що ефективність

податкової політики забезпечується науковим поєднанням таких характеристик, як податкова ефективність, економічна ефективність, соціальна справедливість, стабільність і гнучкість [5]. Отже, правові основи оподаткування в Україні характеризуються різноманітністю, тим, що питання оподаткування регулюються не лише законами, а й указами та постановами Кабінету Міністрів України, указами Президента України, нормативних актів податкових органів Додається. ,Такий. Крім того, податкова система повинна враховувати принципи діаграми. 1.2.

Рис. 1.2. Принципи податкової системи України [3]

Формулюючи принципи оподаткування, шотландський економіст і філософ А. Сміт звернув увагу на необхідність якомога менших витрат на забезпечення самої адміністративної системи. Чим більше уряд витрачає на підтримку фіскальних послуг, тим менший чистий фіскальний ефект від податків [6].

Крім того, А. Сміт наголосив на принципах, які не втратили свого значення й донині.

- Справедливість, яка визнає універсальність оподаткування та його справедливий розподіл відповідно до доходу.
- визначеність. Строки сплати податків, вид і розмір платежів повинні бути заздалегідь точно відомі платнику і не залежати від суб'єктивних факторів.
- Зручність. Тобто кожен податок має бути стягнутий одразу у спосіб, який найбільш зручний для платника.

- Економічна ефективність (раціональність). Кожен податок повинен стягуватися таким чином, щоб якомога менше відраховувалося від доходу платника понад ту суму, яка надходить до державної скарбниці.

Варто зазначити, що основними принципами оподаткування є достатність, продуктивність, стійкість, стабільність, податковий федералізм, безпека, економічність, зручність платника податків, вибір джерел оподаткування, нейтральність. Так вважає А. Смирнов [7].

Наведені вище принципи розробки податкових систем підкреслюють, що, незважаючи на їхню різноманітність, серед багатьох економістів існує певна згода щодо цього питання. Адже вони базуються не лише на важливому світовому досвіді, а й на об'єктивних факторах: природі податків як економічної категорії. Багато факторів впливають на фіскальну ефективність податків.

Крім того, на зміну бази оподаткування вплинула низка зовнішніх факторів. Однак накопичена сума значною мірою залежить від суб'єктивної діяльності державних установ, відповідальних за адміністрування податків. Важливу роль відіграє вплив податкового адміністрування на фіскальну ефективність функціонування податкової системи.

Зверніть увагу, що на ефективність системи керування впливає як стан внутрішніх компонентів, так і зовнішнє середовище. На нашу думку, зовнішні фактори включають (див. Фейгі. 1.3.)

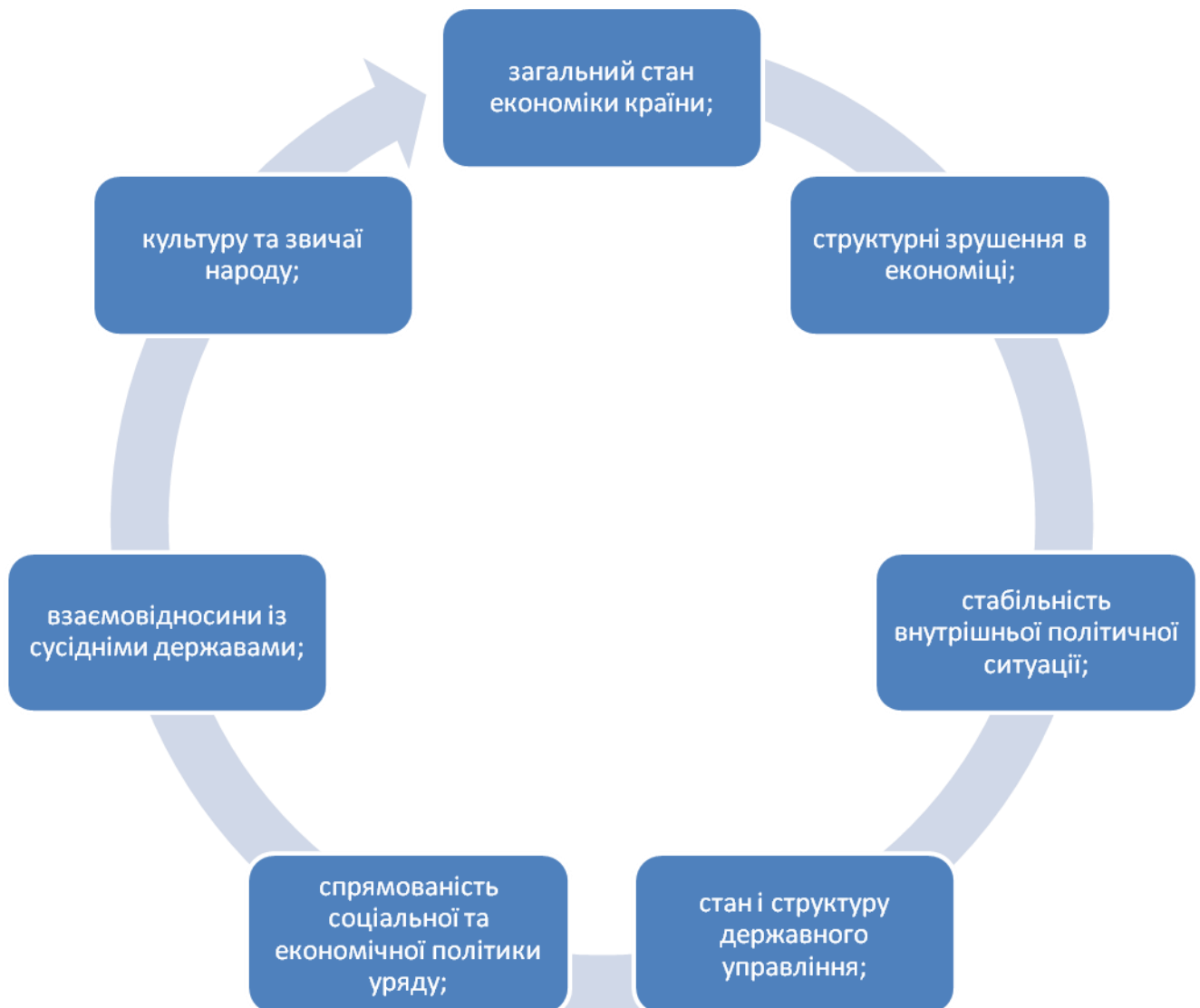

Рис. 1.3. Зовнішні чинники впливу на формування податкової системи країни [8].

Тому зовнішні фактори є дуже важливими показниками економічного розвитку країни. Нарешті, визначити внутрішні пріоритети, яких необхідно дотримуватися для забезпечення податкової стабільності. Зовнішні чинники мають більш об'єктивний характер. Серед внутрішніх факторів, які можуть суттєво впливати на зміну ефективності системи управління, насамперед варто виділити стан її власних складових (рис. 1.4).

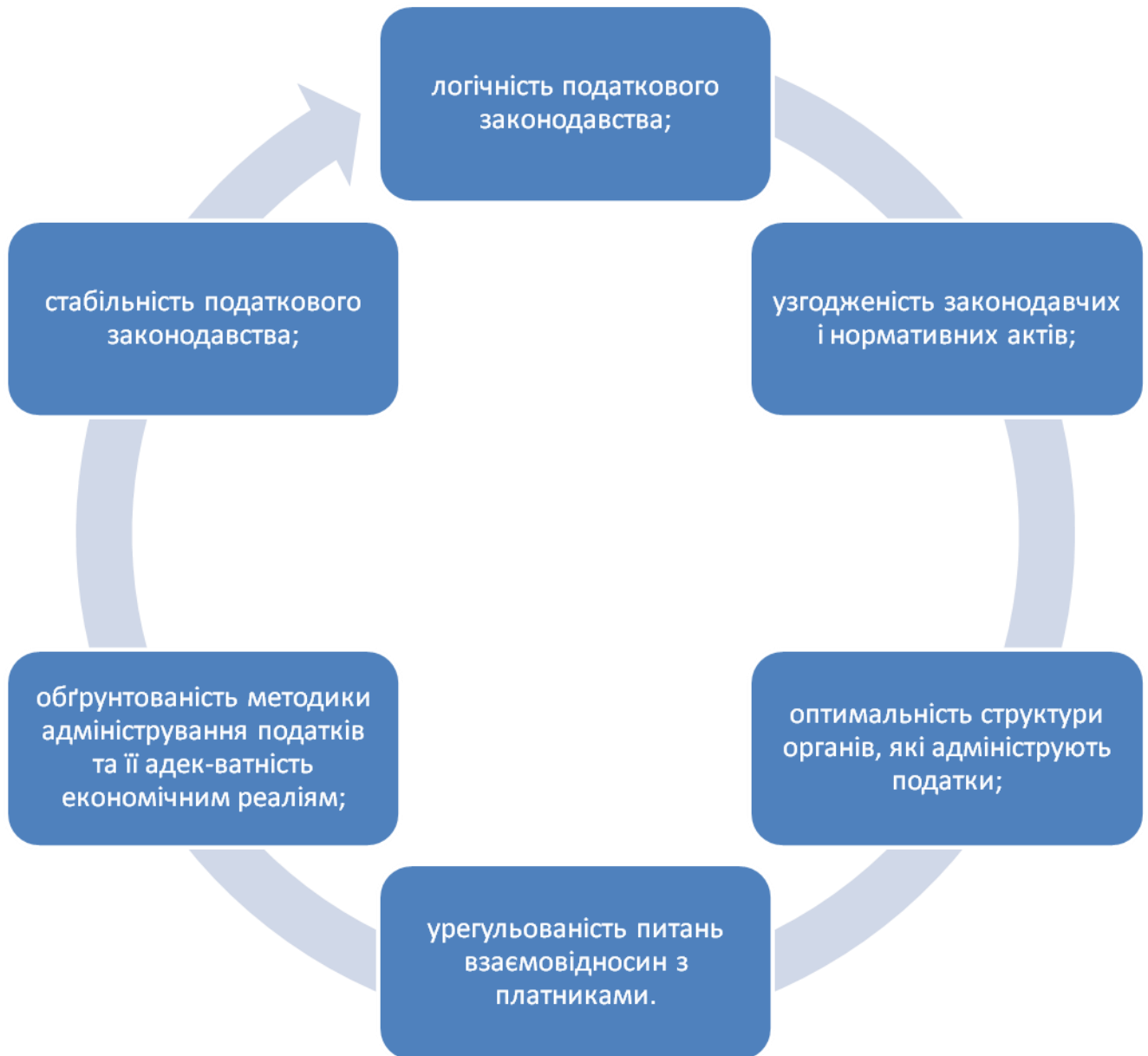

Рис. 1.4. Внутрішні чинники впливу на формування податкової системи країни [8].

Тому оподаткування є неодмінною ознакою нації. Податкова система кожної держави відображає поєднання об'єктивних і суб'єктивних принципів. Пошук компромісного поєднання цих ознак є одним із центральних завдань сучасних податкових систем держави. Нині в Україні діє податкова система, яка за змістом близька до податкових систем розвинутих європейських країн. Проте нинішня національна податкова система має переважно фіскальний характер і не відображає належним чином поточну економічну

ситуацію. Загальноновизнаною особливістю сучасної податкової системи України є її складність.

Аналіз становлення української держави та її основних інститутів характеризується рядом взаємовідносин між державою та платниками. Ці відносини характеризуються такими характеристиками:

- Фіскальне спрямування податкової системи держави. Це спроба максимізувати існуючий податковий потенціал без урахування платоспроможності платника податків, і це призводить до опору останнім часом тенденції до підвищення податків у формі приховування доходів. Від оподаткування, переміщення діяльності в «тіньову економіку» та переміщення капіталу за кордон.

- Нерівне ставлення держави до різних категорій платників податків. Це проявляється у наданні численних несправедливих пільг деяким платникам податків, а також у списанні та реструктуризації заборгованості перед бюджетом, що має дискримінаційний характер. Оподаткування в Україні.

- Відсутність справедливості у відносинах, не лише між державою та приватними платниками.

Практичні рекомендації щодо вдосконалення податкової системи України мають бути такими:

- Сприяти динамічному економічному розвитку.
- Сприяти інвестиційній та інноваційній діяльності.
- Сприяти розвитку зайнятості та самозайнятості.
- Підвищити добробут населення та розвиток людського капіталу.

Отже, якщо розглядати податкову систему України як сукупність податків і зборів, то необхідно виходити з того, що основними ознаками цієї системи з цієї точки зору є склад, структура та принципи, покладені в основу її створення. Основу податкової системи України складають податки, подібні до тих, що складають ядро податкових систем більшості сучасних

розвинутих країн, що свідчить про те, що уніфікація податкової системи в цілому є закономірною. До найважливіших належать корпоративний податок, податок на прибуток, ПДВ, акцизний податок і митні збори.

1.2. Концептуальні основи адаптації оподаткування

Питання податкової гармонізації є особливо актуальним для України. Зауважимо, що вперше гармонізація оподаткування відбулася та була здійснена наприкінці XIX – на початку XX ст. Під час створення митного союзу багатьох країн. Основні причини гармонізації пов'язані з необхідністю вільного руху товарів, послуг, робочої сили та капіталу. При сплаті митних платежів різні податкові ставки, принципи та методи адміністрування податків знижують ліквідність цих факторів. Наявність юрисдикцій з різними рівнями оподаткування створює умови для перетоку капіталу з країн з вищим рівнем оподаткування в країни, на території яких є офшорні зони, податкові гавані тощо. Це пояснюється тим, що коли мобільність капіталу зростає, виникає проблема відпливу капіталу в країни з нижчими податками. Проте кінцевий результат гармонізації, який полягає у скасуванні тарифних бар'єрів та уніфікації податкових систем і політики, вирішить обидві ці проблеми.

На даний момент найбільшими та найпотужнішими інтеграційними органами у світі є Світова організація торгівлі (СОТ) та Європейський Союз, цілями яких є створення та сприяння економічному процвітання, покращенню рівня життя європейських народів, сприянню миру та свободі. зміцнити і зміцнити мир і свободу. Стабільний союз європейських народів. На думку М. Баймуратова та С. Максименка, чіткі концептуально-категоріальні механізми мають велике значення, якщо законодавець хоче уніфікувати, гармонізувати чи наблизити закони до європейських стандартів і традицій. Розробка стабільної системи правових понять і понять є не тільки результатом наукових досліджень, а й необхідною умовою та одним із

пріоритетних напрямків правової реформи. Тільки така система може гарантувати єдність права, його однакове тлумачення та правильне застосування правових норм [9].

У вітчизняній та міжнародній юридичній літературі часто зустрічаються такі терміни, як «посилання», «паралельний закон», «уніфікація», «гармонізація», «застосування», «трансформація», « Для опису процесу адаптації національного права до міжнародного права використовуються різні терміни. «Адаптація» та «впровадження». Назви цих термінів та їхніх відповідних понять не завжди мають чіткі визначення, що створює великі труднощі в їх розумінні та застосуванні як на міжнародному, так і на національному рівнях. Відсутність уніфікованості понять і термінології ускладнює використання конкретних термінів як на міжнародному, так і на національному рівнях. Немає розбіжностей чи протиріч щодо визначення та розуміння терміну «асоціація» [10]. Його тлумачення не викликає протиріч між фахівцями різних галузей. Інші концепції щодо адаптації національного податкового законодавства до міжнародних вимог мають багато суперечностей у своєму тлумаченні.

Термін «гармонізація» найточніше характеризує мету процесу приведення національного законодавства у відповідність до положень законодавства Управління з питань європейської інтеграції. Тобто гармонізацію національних норм таким чином, щоб створити рівні правові умови для діяльності вітчизняних господарських підприємств. спільний ринок. Н. Малишева вважає, що гармонізація, проголошена як цільова директива законодавчого процесу, вимагає «включення» певних механізмів для досягнення максимального рівня узгодженості та сумісності гармонізованих систем. Термін «гармонізація» однаково стосується національного та міжнародного права. В останньому випадку вона може бути зосереджена на гармонізації правових систем держав.

Проводячи гармонізацію, Україні слід враховувати, що цей процес, як правило, має односторонній характер. Це пояснюється тим, що цей процес не передбачає взаємних заходів обох сторін щодо гармонізації правових норм двох країн, а просто внесення змін до українського законодавства, спрямованих на приведення українських правових норм у відповідність з українськими правовими нормами, тому що він включає лише зміни. ЄС примириться. Фактично Україна не може впливати на процес нормотворення системи ЄС.

Л. Луць зазначає, що рецепцію інколи помилково трактують як гармонізацію, хоча між рецепцією та гармонізацією є велика різниця. З іншого боку, оскільки в міжнародно-правовій літературі немає чіткого визначення змісту терміна «гармонізація», стало поширеним ототожнювати його з терміном «уніфікація» [11].

У юридичній літературі під гармонізацією розуміють «узгодження загальних підходів, концепції розвитку національного права» [12], «створення загальних правових принципів та індивідуальних рішень» [13], «основні моменти узгодженої політики». » [12], “створення загальних правових принципів та індивідуальних рішень” [13], розуміється як один із напрямів і форм. Національний правовий розвиток» [14].

Тому хоча гармонізація та уніфікація є основними методами правової інтеграції, вони відрізняються як правовими формами вирішення поставлених завдань, так і своїми наслідками. При гармонізації відбувається зближення законів і законів, усунення протиріч і колізій, а при інтеграції — впровадження єдиних норм у різні національні правові системи.

В офіційній документації найчастіше вживається термін «адаптація». Відповідно до положень Стратегії інтеграції України до ЄС, адаптація полягає в інтеграції українського права в сучасну європейську правову систему. Він передбачає реформування правової системи України та її поступову адаптацію до європейських стандартів. Адаптація, по суті, є

одностороннім процесом. Йдеться про приведення національного законодавства у відповідність до вимог права ЄС. Іншими словами, кожен, хто приєднується до цієї федерації, повинен дотримуватися її правил.[15] Європейські юридичні терміни та поняття замінюються в національному законодавстві, включаючи термін «адаптація». Тому адаптацію слід розглядати як елемент правової інтеграції. Адаптацію трактують як пристосування певного явища до середовища чи умов виживання. Зміна його форми або змісту внаслідок впливу зовнішніх або внутрішніх факторів. У юридичному словнику «адаптація» тлумачиться як пристосування чинних внутрішніх правових норм до нових міжнародних зобов'язань без внесення змін до закону[16].

К. Яценко у своїй науковій праці визначає зміст терміну «гармонія» та його співвідношення з поняттями «об'єднання», «адаптація», «наближення», «наближення (конвергенція)» Пропонуємо нові шляхи вирішення проблем. У зв'язку з позначенням цим терміном розуміється процес приведення українського права у відповідність до права ЄС [17].

Щодо співвідношення понять «гармонія» і «регулювання», то останнє має більш широкий зміст. Тому що, згідно з українським законодавством, це означає наближення до сучасної правової системи ЄС – *Aqui Communautaire*. Тобто участь України в ЄС. Здійснення всіх необхідних заходів для забезпечення дотримання Конвенцій Ради Європи та стандартів ЄС країнами, які бажають приєднатися.

Можна виділити чотири основні періоди розвитку міжурядового співробітництва в податковій сфері, що відповідають хвилям глобалізації світової економіки (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

**Етапи глобалізації та розвитку міждержавного співробітництва у
податковій сфері [18]**

№ етапу	Часовий період	Специфіка процесу глобалізації	Специфіка процесу міждержавного податкового співробітництва
I	Друга половина XIX ст. - 1913 р. (початок Першої світової війни)	Початок глобалізації світових ринків, розвитку міжнародного інвестиційного співробітництва та транс націоналізації діяльності компаній.	Початок співробітництва країн з питань запобігання міжнародного подвійного оподаткування доходів та майна громадян і компаній. З 1843р. - укладення перших міжнародних податкових угод. Інтенсифікація процесу підписання податкових угод після введення на початку XX ст. оподаткування доходів (24 двосторонні податкові конвенції).
II	Міжвоєнне 20-річчя (1919 - 1939 рр.) та період Другої світової війни (до 1945р.)	Поділ світової економіки на 2 підсистеми після революції 1917р. в Росії. З початку 1930х до кінця 1940х рр. - «чорні роки» дезінтеграції (період воєнного протистояння держав антигітлерівської коаліції і країн вісі Берлін-Рим-Токіо). Початок «холодної війни»	Утворення в 1919 р. - Ліги Націй; у 1920 р. її Фінансового комітету. Підготовка перших модельних податкових конвенцій. Розвиток процесу міжнародного податкового співробітництва (10 зустрічей на вищому рівні). Під час Другої світової війни підписання Мексиканської (1943р.) та Лондонської (1945р.) модельних податкових конвенцій про ухилення подвійного оподаткування
III	Кінець 1940х - середина 1990 рр.	Бурхливий розвиток транснаціонального бізнесу і зростання трудових міграцій населення. Початок утворення інтеграційних об'єднань (НАФТА, ЄЕС/ЄС, РЕВ та інш.) і експансії країн - податкових гаваней. Крах світової соціалістичної	Підготовка Модельних податкових конвенцій ОЕСР (1963 і 1977 рр.) і ООН (1980 р.) про усунення подвійного оподаткування доходів та капіталу. Підписання Багатосторонньої податкової угоди країн Ради Економічної Взаємодопомоги (1977 - 1978 рр.). Початок розвитку процесу європейської податкової гармонізації (координації) в рамках ЄС (1993 р.) і ЄврАзЕС (1992-1995 рр.): уніфікації
IV	З кінця 1990х років по наш час.	Початок епохи інформаційної та фінансової глобалізації системи міжнародних зв'язків. Бурхливий розвиток цифрових технологій та електронної комерції.	З 1998р. - початок міжнародної координації оподаткування операцій у сфері електронної комерції. У 2004-2007 рр. - розширення ЄС до 27 членів. Початок гармонізації прямих податків в ЄС. Ініціатива Німеччини і Франції (2011 р.), щодо гармонізації режимів корпоративного оподаткування, податку на фінансові операції, визначення спільної податкової бази і ставок, наміри створення економічного уряду до 2013 року. Створення митного союзу (2011 р.) країнами ЄврАзЕС (Росія, Білорусь, Казахстан) та наміри

Податкова гармонізація (координація, встановлення узгодженості) – це розробка загальної стратегії кожної країни у сфері податкового права на належному рівні комплексної взаємодії, включаючи координацію податкової політики, індивідуальної податкової та національної. Це включає систематизацію та уніфікація податкової системи. Країни, що входять до Міжнародної регіональної асоціації. В економічній літературі також використовується поняття податкового коригування або податкової конвергенції (наближення до рівноваги).

Розширення Європейського Союзу до 28 країн у 2013 році розкрило питання внутрішньої податкової конвергенції держав-членів цієї інтегрованої спільноти в новому ракурсі. Ця інтегрована спільнота також характеризується міжнародною податковою конкуренцією та міжнародною податковою координацією.

В умовах глобалізації економіки виникає несправедлива податкова конкуренція, що призводить до несправедливого зменшення податкових надходжень кожної країни та перерозподілу податкового тягаря з капіталу на працю. У цьому контексті важливими є ініціативи Німеччини та Франції щодо вирішення питання гармонізації систем оподаткування підприємств. У той же час Єврокомісія внесла в Раду пропозицію щодо гармонізації податків на фінансові операції всередині ЄС. Надходження від таких податків мають на меті закласти основу фіскальної безпеки на випадок майбутньої фінансової кризи.

Підсумовуючи, основними напрямками розвитку глобалізації економіки та гармонізації податкових систем у загальній системі європейської інтеграції є:

- Лібералізація та маркетизація найважливіших функцій держави внаслідок механізмів саморегулювання, спричинених глобалізацією.
- Подальше зниження податкового тиску.
- Подальша стандартизація непрямих податків.

- Уніфікація прямих податків шляхом укладання різноманітних багатосторонніх і двосторонніх угод щодо усунення подвійного оподаткування.
- Об'єднати зусилля головних центрів світового порядку (Північна Америка, Європа, Азія) для гармонізації податкового законодавства та нівеляції традиційного офшорингу.
- Створення наднаціональної міжнародної організації, що займається виключно податковими питаннями і має повноваження на рівні Міжнародного валютного фонду та Світового банку.

Характеризуючи поняття «гармонізація» в економічній сфері, зазначимо, що останнє стосується не тільки сфери оподаткування. В Економічній енциклопедії С. Моцельний визначав гармонізацію економічних процесів як взаємне узгодження, координацію, уніфікацію, зведення цих процесів в єдину систему [19]. Оскільки оподаткування – це процес, він є дуже раціональним, і концепцію гармонізації можна поширити також на сферу оподаткування. Більш розгорнуте визначення досліджуваного поняття можна знайти в сучасних економічних словниках. Під гармонізацією економічних процесів, відносин, товарів і податків їх автори розуміють взаємну домовленість, кодифікацію, стандартизацію, координацію, порядок і забезпечення взаємної відповідності [20]. Тому ще раз підкреслимо, що, як видно з наведеного визначення, процес гармонізації загалом і в економічній сфері зокрема передбачає наявність певних структурних елементів, між якими має відбуватися процес гармонізації.

Гармонізація не передбачає повної уніфікації податкових систем усіх країн. Його просто характеризують як процес взаємного узгодження податкових систем різних країн світу. Основну роль у процесі гармонізації відіграють міжнародні угоди, які дозволяють усунути подвійне оподаткування та непрямі податкові розбіжності.

Податкова гармонізація стосується обмеження деяких податкових повноважень держав-членів міждержавного об'єднання. Ці обмеження

виражаються в таких нормативних актах, як види податків, обмеження щодо встановлення податкових ставок і методи адміністрування. У свою чергу, члени державного об'єднання зобов'язуються обмежити свої права на оподаткування в тій мірі, в якій не завдано шкоди їхнім інтересам. Його доцільніше розглядати на рівні асоціації, аніж на рівні держави. Таким чином, створення рівних умов і можливостей, з одного боку, та податкового суверенітету держав-членів Союзу, з іншого, забезпечує основні інституційні принципи податкової гармонізації, серед іншого:

- Принцип пропорційності – передбачає обмеження діяльності інституцій ЄС повноваженнями, наданими установчими документами ЄС, та встановленими цілями європейської інтеграції (ст. 5 Договору про Європейський Союз).

- Принцип субсидіарності – інституції ЄС не мають права самостійно втручатися у функціонування економіки країн-членів ЄС, якщо це не необхідно для виконання стратегічних завдань ЄС. (стаття 5 Договору про ЄС);

- Принцип одностайності – будь-яке рішення щодо формування податкової політики в ЄС має прийматися за одностайною згодою держав-членів ЄС і фіксуватися у відповідних нормах інтеграційного права. Можливість держав-членів ЄС накладати вето на будь-які рішення у сфері податкової гармонізації, які можуть негативно вплинути на їхні економіки.

- Принцип податкової недискримінації – включає два основних положення. По-перше, неможливість прямого чи непрямого внутрішнього оподаткування державами-членами ЄС продукції інших держав-членів ЄС на рівні, що перевищує оподаткування вітчизняної продукції. По-друге, країни-члени ЄС не можуть накладати внутрішні податки на продукцію інших держав-членів ЄС з метою опосередкованого захисту своїх власних товарів (стаття 90 Договору про ЄС);

- Принцип податкової нейтральності полягає в забороні відшкодування внутрішніх податків при експорті продукції на територію іншої країни-члена ЄС у сумі, що перевищує суму сплачених прямих або непрямих податків.

Тому гармонізація податкових систем є процесом зі специфічним напрямком розвитку. Загальні тенденції оподаткування, що склалися в рамках Європейського Союзу, повинні слугувати орієнтиром у процесі адаптації податкової системи країн, які бажають приєднатися до ЄС. Україна повинна якнайшвидше приєднатися до цього процесу та розвивати найменш гармонізовані сфери в ЄС за власним «фіскальним сценарієм», тобто моделлю фіскальної політики, яку реалізує держава. Загальні пріоритети зосереджені на зменшенні навантаження на національну податкову систему, подальшому зниженні податків і платежів, згладжуванні податкових різниць, застосуванні інноваційних адміністративних методів та усуненні економічно необґрунтованих податкових пільг. Метою має бути вдосконалення податкових інструментів для обмеження та стимулювання підприємництва. Податкова культура та психологічні уявлення про поведінку держави у сфері податкової політики суб'єктами господарювання та громадянами.

Висновки до 1 розділу

Оподаткування – складне явище, яке потребує вивчення з різних сторін і на різних рівнях суспільного розвитку. Реальна податкова система як об'єктивне глобальне явище розкривається низкою відносно простих визначень. Кожне визначення односторонньо характеризує цю систему, вони описують не тільки структурні елементи (підсистеми), а й зв'язки між ними. Кожне визначення охоплює той чи інший етап процесу вивчення податкової системи та уточнює концепцію. Слід зазначити, що дотримання законодавства продовжує залишатися проблемою для України не лише на рівні платників, а й на рівні вищих органів влади. Більше того, витоки правового нігілізму у суспільній свідомості знаходяться на рівні порушення

владними структурами законодавчих норм. Варто звернути увагу на те, що процес формування податків в Україні є складним через неузгодженість і суперечливість дій різних гілок влади та їх протистояння, що є однією з причин гальмування позитивних економічних і фінансових змін. Вчасно розглянути та прийняти зміни до податкового законодавства України.

Таким чином, податкова система України характеризується гострими протиріччями, контрастами та боротьбою публічних і приватних інтересів, що свідчить про необхідність пошуку шляхів їх узгодження.

Сучасне оподаткування в західноєвропейських країнах зародилося, з одного боку, під впливом світової економіки, фінансового розвитку та появи нових моделей державного втручання в соціально-економічні процеси, на основі поєднання елементів дирижизму. Проти кейнсіанської теорії макроекономічного регулювання та розвитку ринкового саморегулювання, з одного боку, а з іншого боку, в умовах посилення інтеграційного процесу, головним чином для встановлення фінансового регулювання, заснованого на традиції внутрішнього перерозподілу ВВП.

Тому сучасні розробки в оподаткуванні та тенденції гармонізації оподаткування, а також розвиток глобального оподаткування є необхідними для розробки довгострокової стратегії трансформації податкової території нових країн ЄС, до яких Україна прагне приєднатися. вказівки для В процесі інтеграції.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ АДАПТАЦІЇ ЕЛЕМЕНТІВ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

2.1. Оцінка податкової гармонізації в країнах ЄС

Після Другої світової війни в Європі почався інтенсивний інтеграційний процес, особливо за участю країн Західної та Північної Європи. У 1947 році була створена Рада Європи — міжурядова організація, яка прийняла Європейську конвенцію з прав людини та створила Європейський суд з прав людини. Паризький договір був підписаний у 1951 році для більш тісної економічної співпраці та безпеки. Угода про утворення Європейської Федерації (паралельна назва «Спільний ринок») була підписана в Римі 7 березня 1957 року.

У 1990-х роках країни Центральної та Східної Європи та країни, що утворилися після розпаду Радянського Союзу, почали висловлювати бажання інтегруватися в ЄС. У сучасних економічних і політичних умовах виникають нові підходи до визначення рівня та ефективності економічного і соціального розвитку країни, а також її авторитету у світовій системі. Новим етапом європейської інтеграції стало підписання в грудні 1991 р. Маастрихтської угоди. Це стало початком існування Європейського Союзу та підтвердило співпрацю не лише в економічній, а й у політичній та соціальній сферах. Першим успіхом угоди стало створення Економічного та валютного союзу, Європейського центрального банку, найвищого рівня європейської інтеграції. А з 1 листопада 1993р Європейське співтовариство називалося Європейським Союзом, подібно до сучасної ситуації. Досвід інтеграційного процесу в Європі показує, що найактуальнішим завданням є гармонізація податкових систем, включаючи координацію національної податкової політики, вирівнювання рівнів оподаткування, уніфікацію податкових баз, списків податків на майно тощо. Податкові пільги.

Гармонізація податкових систем в ЄС є дуже чутливим політичним питанням. Податковий суверенітет є фундаментальним елементом національного суверенітету. Одним із найважливіших прав парламенту є право голосувати щодо введення податків. Європейський парламент ще не вважається важливою альтернативою національно-демократичному парламентському контролю. Податки є найважливішим інструментом економічної та соціальної політики країни. Ця підтримка перерозподіляє прибутки, заохочує інвестиції та заощадження, а також обмежує споживання чи використання певних товарів. Оскільки національна податкова політика реалізується відповідно до пріоритетів розвитку національної економіки, ЄС розробляє індивідуальні податкові системи та закони для кожної країни-учасниці з метою підпорядкування національних податкових систем спільному порядку денному загальноєвропейської інтеграції. Я утримався від цього.[29]

Залежно від частки ВВП, яка перерозподіляється через бюджет, для кожної країни реалізуються такі моделі монетарної політики: Неоліберальна англосаксонська модель (у Сполучених Штатах і деяких частинах Великої Британії 40% ВВП перерозподіляється через бюджет) зосереджена на розподілі доходів на ринках з мінімальним регулятивним втручанням держави. Це забезпечує збільшення загального блага, тобто зростання національного доходу на душу населення.

Рейнська модель вільного обмеження (у Німеччині, Франції та більшості розвинених країн ЄС приблизно 50% ВВП перерозподіляється через бюджет) базується на принципах ліберальної та соціальної ринкової економіки. Ця модель визнає необхідність і доцільність перерозподілу національного доходу для досягнення соціальної рівності для всіх соціальних груп у тій мірі, в якій це не впливає на конкурентоспроможність ринкових механізмів.

Скандинавська модель (у Швеції, Данії та Норвегії через бюджет перерозподіляється 50-60% ВВП) підсилює всі соціальні риси рейнської

моделі. Ринки також є механізмами самоорганізації, з незначним державним втручанням в економіку та підприємницькою діяльністю, значною мірою незалежною від держави. Характеристики цієї моделі пов'язані переважно з політичними, а не економічними факторами (наприклад, у Швеції соціал-демократичні принципи розвивалися протягом кількох десятиліть). Тому в цих країнах соціальні цілі переважають над економічними [30].

Загалом, поведінка держави у сфері соціальної духовності (свідомість людей, що формувалася століттями), податкової культури (підходи до роз'яснення та вирішення податкових проблем) та податкового тиску на поведінку індивідів психологічне сприйняття вважається, що це: Підтримуйте державу, сплачуючи податки, або виявляйте опір. Перераховані вище фактори характерні для більшості скандинавських країн, останніми роками загальні показники рівня життя є стабільно високими, доходи суб'єктів господарювання легалізовані, «тіньова економіка» практично відсутня. На жаль, нинішній стан вітчизняної податкової системи поки що непорівняний із європейськими країнами.

У сучасних умовах ведення бізнесу рух капіталу не потребує зміни місця проживання, і умови цілком дотримуються. Хоча рівні податків, як правило, набагато вищі, ніж зареєстровані значення в кінці 19 століття, відмінності між країнами залишаються за цим показником. Залежно від рівня оподаткування всі країни поділяються на дві великі групи: 1. Високі податкові юрисдикції. 2. Юрисдикції зі щедрим оподаткуванням. Юрисдикції з високими податковими ставками включають найбільш розвинені економіки та економіки, що розвиваються. Для них характерні високі ставки прибуткового податку та податку на доходи фізичних осіб 30-60%, розподіл прибутку у вигляді відсотків, дивідендів і роялті оподатковується за ставкою 15-35%. Юрисдикції з низькими податками також називають податковими гаванями, податковими гаванями або податковими гаванями. Далі їх поділяють на три типи: 1. Юрисдикція, яка не стягує прями податки на доходи фізичних осіб і корпорацій. Також відома як чиста податкова гавань

або безподаткова юрисдикція. 2. Юрисдикції з низьким рівнем прямих податків. Ставки ПДФО та податку на доходи фізичних осіб тут становлять менше 30% для окремих категорій платників податку, а в окремих випадках не можуть перевищувати 10%. 3. Юрисдикції з високим рівнем оподаткування, які пропонують податкові пільги певним видам бізнесу. Окрім зниження ставок податку на прибуток, країни цієї групи також знижують ставки податку на розподіл доходу та репатріацію [31].

Найбільшим успіхом податкової гармонізації можна вважати запровадження єдиного концептуального підходу до управління податками на майно. Маастрихтська угода визначає основні положення для країн ЄС щодо гармонізації непрямих податків. ПДВ має бути сплачений у країні походження, а основна податкова ставка (15% або більше) і пільгова податкова ставка (5% або більше) мають бути єдиними. %) обмежені товари (переважно соціального призначення), які можуть бути звільнені від ПДВ. Уніфікація акцизів - скасовано для одних продуктів (чай, сіль, цукор) і введено єдину ставку для інших (зокрема кави). Також будуть визначені правила оподаткування прибутку.

Пріоритет оподаткування в країнах ЄС: По-перше, пріоритет оподаткування прибутку компаній – Данія, Великобританія, Нідерланди, Люксембург, Чехія. По-друге, відрегулювати податкові функції прибуткового податку та соціального забезпечення працівників у Німеччині, Франції, Австрії, Словенії та Польщі. По-третє, звернути пильну увагу на можливість прибуткового податку з меншим навантаженням на соціальне забезпечення - Данія, Швеція, Фінляндія, Нідерланди. По-четверте, суттєві обмеження прогресивності прибуткових податків, спрямовані на визначення доходів окремих груп населення (країни Балтії, Болгарія, Словаччина, Румунія). По-п'яте, податки на майно становлять важливу частину доходів бюджету, а Велика Британія та Норвегія (не члени ЄС), Нідерланди, Ірландія та Кіпр активно розвивають податки на ресурси.

У своїй монографії А. Крисоватий та В. Валігура звернули увагу на дослідження міждержавної податкової гармонізації як частини процесу податкової гармонізації. При цьому окремим суб'єктом податкової гармонізації автори розглядали міжбюджетні інтеграційні угруповання. Крім того, автори зосередили увагу на податкових відносинах держав-учасниць міждержавного угруповання та їхніх відносинах з державою, яка бажає приєднатися, а саме з Україною [32]. Податкове регулювання в ЄС характеризується відсутністю загального документа (подібного до податкового законодавства), який би кодифікував усі основні норми податкового права ЄС. В даний час положення, що визначають податкову політику в ЄС, являють собою низку окремих рішень інституцій ЄС (Ради ЄС, Європейського парламенту тощо), виданих у формі директив, регламентів, рішень, рекомендацій тощо. Висновок [33].

Існують значні відмінності в податковій структурі країн ЄС. Найбільш яскравою тенденцією є переважання прямих податків у так званих колишніх країнах-членах ЄС, особливо Данії, Фінляндії та Великобританії. З іншого боку, нові країни-члени ЄС характеризуються перевагою непрямих податків у своїх податкових структурах. Ще більші відмінності між проаналізованими державами спостерігаються щодо частки соціальних податків у загальних податкових надходженнях [34]. Найбільшим успіхом податкової гармонізації можна вважати зближення параметрів розподілу ВВП 28 країн ЄС щодо непрямих податків. Щоб обмежити перелік, вимога органів виконавчої влади ЄС щодо того, щоб країни скористалися можливістю вводити непрямі податки для забезпечення надійної фінансової основи для національних функцій і встановити стандартну ставку податку на додану вартість на рівні 15% або вище Ми впровадили рекомендації. Акцизи на алкогольні напої, тютюнові вироби, енергоносії та гармонізація інтегрованих ринкових тарифів [36].

У структурі непрямих податків в ЄС переважають податки на споживання, зокрема податки на загальне споживання у формі ПДВ.

Найбільшу частку податкових надходжень складають ПДВ та акцизи. Основними напрямками гармонізації міждержавного оподаткування в країнах ЄС є уніфікація непрямих податків щодо акцизів і податків на додану вартість, а також уніфікація корпоративного оподаткування для запобігання відтоку капіталу у вільних податкових юрисдикціях. Директиви Ради Європейських Співтовариств є основними регуляторними вказівками щодо процесу податкової гармонізації. У більшості випадків йдеться про акцизи, тобто про гармонізацію загального та специфічного акцизів. Це пояснюється тим, що цей тип податку набагато легше економічно узгодити, ніж податок на прибуток. Однак існує інша директива щодо гармонізації прямих податків. Зокрема, Директива Ради 90/435/ЄЕС визначає загальний податковий режим для материнських і дочірніх компаній у різних державах-членах [37]. Основу для гармонізації податків на загальне споживання було закладено в 1967 році. Перша Директива 67/227/ЄЕС передбачала, що держави-члени були зобов'язані робити це до 1970 року. Заміна системи ПДВ загальною системою ПДВ [38]. Однак, беручи до уваги низку факторів, висловлених у думці держав-членів, цей період був продовжений до 1972 року Третьою Директивою 69/463/ЄЕС [39]. Усі елементи закону про ПДВ, положення якого необхідно імплементувати на національному рівні, відображені в Директиві 6 77/388/ЄЕС [40]. Згідно з його положеннями, стандартна ставка податку має становити не менше 15%. Н. 1% податкових надходжень сплачується до бюджету ЄС. Крім того, можуть застосовуватися одна або дві знижені ставки податку, але вони не можуть бути нижчими за 5%. Умови відшкодування ПДВ для платників податків, заснованих за межами ЄС, викладені в 13-й Директиві Ради 86/560/ЄЕС [41]. Для усунення внутрішніх податкових кордонів і створення єдиного внутрішнього ринку застосовується принцип країни призначення, згідно з яким експортні операції звільняються від оподаткування, а імпорт оподатковується.

Існують значні відмінності між державами-членами ЄС, коли йдеться про встановлення конкретних акцизних податків. Це зумовлено головним

чином регіональним поділом праці та відповідною спеціалізацією окремих країн на виробництві конкретних товарів. Країни-члени Європейського Союзу мають спільне те, що основним джерелом надходжень від певних акцизів є акцизи на джерела енергії, хоча надходження від цього податку різняться між країнами-членами (Італія - акцизи становлять 80% від загального доходу), Ірландії – 41,2%, Франції, Німеччини та Великобританії – 71%, 69% і 54% відповідно [42]. Між країнами-членами ЄС спостерігаються значні відмінності у частці алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Наприклад, Швеція та Фінляндія вводять вищі податки на алкогольні напої, тоді як Данія, Ірландія, Німеччина, Нідерланди та Велика Британія оподатковують тютюнові вироби вищими. Також діють різні вказівки щодо оподаткування джерел енергії, як для опалення, так і для промислових цілей. Зокрема, диференціація ставок акцизного податку на бензин у країнах ЄС спонукає громадян, які проживають у державах з високими ставками акцизного податку на цей товар, вдаватися до явища закупівель у прикордонних районах сусідніх країн. Ставки акцизу на природний газ і скраплений газ також відрізняються в країнах ЄС в кілька разів. Ці дисбаланси негативно впливають на конкурентоспроможність товарів на внутрішньому ринку ЄС [44].

Виникають серйозніші проблеми, і необхідність гармонізації податку на прибуток для фізичних і юридичних осіб очевидна. Різні структури оподаткування та відмінності в державах-членах ЄС призводять до різного податкового тягаря, який визначає загальні умови бізнес-середовища та інвестиційну привабливість 65 країн і, зрештою, може вважатися дискримінацією за ознакою громадянства. Соціологічне дослідження 1990 року показало, що податкова система країни є найважливішим фактором при здійсненні інвестицій. Створюючи виробничу компанію, 48% опитаних європейських бізнесменів вказали цей фактор як вирішальний фактор при виборі місця інвестування. Для фінансових установ значення податкового коефіцієнта становить 78% [43]. Податковий суверенітет, з іншого боку, є

частиною суверенітету, яку країни-члени прагнуть обмежити лише в крайньому випадку. Основна проблема, яка виникає внаслідок уніфікації оподаткування прибутку, полягає в тому, що через об'єктивні економіко-територіальні чинники та наявність податкових традицій практично неможливо створити однакові умови для діяльності компаній у всіх країнах Європейського Союзу. правда. Таким чином, практично неможливо прямо та швидко врегулювати різниці в податку на прибуток за допомогою положень окремих Директив і призведе лише до невиконання положень цих Директив.

2.2. Аналіз гармонізації акцизного оподаткування алкогольних напоїв і тютюнових виробів у країнах ЄС

Поширеність податків на споживання пов'язана насамперед з високою оподаткованістю цих податків. Ще в XVII столітті французький економіст Ф. Демезон зазначав, що одні лише акцизи «можуть принести в державну скарбницю стільки ж або навіть більше, ніж усі інші податки». Засобами реалізації фіскальної функції акцизного податку є вибір оподатковуваної продукції та законодавчо встановлені ставки податку. У сучасних системах оподаткування він зазвичай займає друге місце після ПДВ як за витратами, так і за доходами бюджету. Акцизним податком зазвичай стягуються товари, виробництво яких є відносно прибутковим, а не товари першої необхідності.

Товари, що оподатковуються підакцизним податком, називаються акцизним податком. Перелік акцизних товарів формується відповідно до визначених цілей. Серед них, крім податків, виділяють: окремі види продукції (наприклад, алкогольні напої, окремі види мінеральної сировини); Необхідність обмеження виробництва та споживання суспільно небезпечних речовин, що завдають шкоди здоров'ю людей та стану навколишнього природного середовища. Традиційними товарами в цьому контексті є алкогольні напої та тютюнові вироби. У деяких країнах акцизи є пропорційними, фіксованими або комбінованими, в результаті чого

утворюються так звані екологічні акцизи (наприклад, акцизний податок на хімічні речовини на основі фторвуглецю в США).

Товари, що оподатковуються підакцизним податком, називаються акцизним податком. Перелік товарів, що підлягають оподаткуванню, складається відповідно до чітких цілей, з яких, крім податків, слід виділити наступні моменти:

- Необхідність перерозподілу надлишкових доходів від виробництва та реалізації певної продукції (наприклад, алкогольних напоїв, деяких видів корисних копалин).

- Необхідність обмеження виробництва та споживання соціально небезпечних матеріалів, використання яких може завдати шкоди здоров'ю людей або навколишньому середовищу. Таким чином, алкогольні напої та тютюнові вироби традиційно є об'єктами оподаткування. У деяких країнах акцизи є пропорційними, фіксованими та всеосяжними, так звані екологічні акцизи (наприклад, акцизний податок США на фреони).

- Необхідність перерозподілу серед груп з високим доходом, особливо товарів розкоші, попит на які нееластичний за ціною. У світовій практиці до цієї категорії традиційно відносять яхти, мотоцикли, автомобілі, ювелірні вироби [1].

Крім фіскальної функції, податок з продажу, як і всі інші податки, має також регулююче значення. Регулююча функція акцизів відображена в кількох аспектах, зокрема в їх впливі на обсяг імпорту, виробництво та споживання оподатковуваних товарів. Впливайте на структуру виробництва, стимулюйте підвищення ефективності, покращуйте якість продукції та покращуйте споживання. Характеристика продукції, регулювання рентабельності виробництва оподатковуваних товарів; Загалом обмежувальна дія акцизів на споживання (а отже, і виробництво) поширюється на небезпечні для суспільства товари, насамперед на алкоголь і тютюн.

Механізм обмежувального коригування податку на споживання можна пояснити наступним чином. Коли податок на споживання включається в ціну оподатковуваних товарів, приватне споживання зростає, а якщо попит еластичний, це призводить до зменшення продажів цих товарів. Зменшення попиту змушує виробників скорочувати виробництво або підтримувати існуючі ціни, прийнятні для споживачів, за рахунок власних прибутків, що призводить до зниження рентабельності. В останньому випадку акцизи можуть забрати частину доходів компанії, негативно вплинути на фінансові результати компанії та зменшити зацікавленість компанії у виробництві оподаткованої продукції. Проте ефективність регулюючого впливу акцизного податку у цій сфері значною мірою залежить від того, наскільки дієвий державний контроль за рухом оподаткованої продукції та наскільки сильні перешкоди тіньовому виробництву.

Закони ЄС щодо акцизного податку включають:

- Визначені категорії товарів і порядок їх оподаткування.
- Мінімальні тарифи, які повинні застосовуватися в усіх країнах-членах ЄС.
- Можливі переваги та виключення.
- Загальні правила виробництва, зберігання та транспортування цих товарів в ЄС.

Фіскальна роль акцизів на алкогольні та тютюнові вироби в країнах ЄС є незначною і за останні роки не зросла (табл. 2.1.). Це підтверджує, що ці податки виконують захисну та регулюючу функцію в країнах ЄС.

Таблиця 1

Оподаткування споживання тютюну та алкоголю по відношенню до усіх податкових надходжень ЄС, % [2]

	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Зміна 2010-2020
ЄС-27	2,1	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,9	-0,2
ЄС-19	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7	1,6	1,7	-0,3
Бельгія	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,6	0,0
Болгарія	9,2	9,6	9,5	8,8	8,2	8,5	8,2	-1,0
Чехія	4,2	4,1	3,9	3,9	3,6	3,4	3,3	-0,9
Данія	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	-0,2
Німеччина	1,7	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	-0,4
Естонія	5,0	5,7	6,3	5,4	5,1	4,9	4,8	-0,2
Ірландія	4,3	3,6	3,6	3,9	2,7	3,0	3,2	-1,1
Греція	4,4	4,3	4,5	3,8	4,0	3,9	4,0	-0,4
Іспанія	2,7	2,3	2,2	2,2	2,0	1,9	1,9	-0,8
Франція	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,9	0,2
Хорватія	3,5	4,1	4,0	3,9	3,9	3,9	4,2	0,7
Італія	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,7	-0,1
Кіпр	3,6	3,8	3,6	3,4	3,1	2,7	2,5	-1,1
Латвія	5,2	4,5	4,6	4,7	5,1	5,1	5,0	-0,2
Литва	5,2	5,0	4,8	4,9	4,6	4,5	4,5	-0,7
Люксембург	3,4	2,7	2,9	2,8	2,7	2,8	2,9	-0,5
Угорщина	3,3	3,1	2,8	2,6	2,9	2,7	2,9	-0,4
Мальта	3,8	3,5	3,3	3,1	3,0	2,9	2,7	-1,1
Нідерланди	1,5	1,3	1,3	1,2	1,3	1,1	1,3	-0,2
Австрія	1,5	1,4	1,5	1,5	1,4	1,3	1,5	0,0
Польща	6,3	5,1	5,0	4,6	4,3	4,2	4,3	-2,0
Португалія	3,1	2,5	2,7	2,6	2,5	2,3	2,4	-0,7
Румунія	5,5	5,8	5,9	5,4	5,3	5,2	5,7	0,2
Словенія	3,5	3,6	3,4	3,4	3,1	3,0	2,9	-0,6
Словакія	4,5	3,6	3,5	3,4	3,3	3,2	3,1	-1,4
Фінляндія	2,5	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	0,1
Швеція	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	-0,2
Ісландія	2,7	2,4	1,8	2,4	2,3	2,4	2,5	-0,2
Норвегія	1,8	1,7	1,7	1,7	1,5	1,5	2,1	0,3

Болгарія, Румунія, Латвія, Литва та Естонія є одними з країн-лідерів за акцизами на алкогольні та тютюнові вироби. Серед них частка податків на споживання алкоголю та тютюну коливається від 4,5% у Литві до 8,2% у Болгарії. Найменшу частку таких податків у податкових надходженнях – 1,2-1,3% складають у Данії, Німеччині, Нідерландах та Швеції.

Встановлення спеціальних акцизів на алкогольну продукцію та тютюн зменшить споживання такої шкідливої продукції та стимулюватиме споживання нешкідливої для здоров'я продукції. Країни ЄС враховують національні особливості, податкові потреби та національну соціальну

політику при визначенні та встановленні податкових ставок. Ці характеристики впливають на географію та кількість руху товарів у межах Європейського Союзу. Існування споживчого ринку ЄС без прикордонного контролю створює проблему відмінностей у ставках акцизного податку в сусідніх країнах, які є фактором міждержавних поставок. Це також впливає на роботу податкових органів, оскільки різні ставки акцизів вимагають посилення контролю за виробництвом, реалізацією та сплатою податків на такі товари.

Мінімальні ставки встановлені для трьох окремих категорій «інших тютюнових виробів»(табл.2).

Таблиця 2

Мінімальні ставки для окремих тютюнових виробів у країнах ЄС

Категорія товару	Мінімальна ставка
Дрібно нарізаний тютюн для куріння	48% середньої роздрібної ціни або 60 € за 1 кг.
Сигари та сигарили	5% роздрібної ціни або 12 € за 1 кг.
Інший тютюн для куріння	20 % роздрібної ціни або 22 € за 1 кг.

Ірландія та Франція встановлюють найвищий акцизний податок на сигарети в ЄС – 8,42 євро та 6,61 євро за пачку з 20 сигарет відповідно, у порівнянні із середнім рівнем по ЄС 3,34 євро. Найнижчі податки з продажів у Болгарії (1,81 євро) та Польщі (2,08 євро). У вересні 2014 року Україна ратифікувала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом (далі – Угода) та взяла на себе низку зобов'язань, у тому числі щодо виконання протягом двох років з моменту набрання чинності Угоди № 2001/37. /ЄС від 5 червня 2001 р. про консолідацію законодавчого, регулятивного та адміністративного права щодо виробництва, представлення та продажу тютюнових виробів. Однак невдовзі після того, як Україна підписала власну угоду Європейського Союзу, ця директива була скасована та замінена більш прогресивною

директивою № 2014/40/ЄС. Потім, у 2018 році, уряд визнав за необхідне прийняти Директиву № 2014/40/ЄС [5].

Таблиця 3

**Акцизне оподаткування у країнах ЄС
у розрахунку на 1 пачку (20 сигарет) станом на липень 2021р. [4]**

	Акциз	Заг. податок (АП+ПДВ)	Середньозваж. роздр. ціна з АП і ПДВ	Частка податку у ціні
Австрія	€3.14	€3.99	€5.15	77.6%
Бельгія	€4.19	€5.30	€6.40	82.9%
Болгарія	€1.81	€2.27	€2.77	81.9%
Хорватія	€2.32	€3.06	€3.71	82.5%
Кіпр	€2.58	€3.28	€4.36	75.2%
Чехія	€2.47	€3.13	€3.80	82.3%
Данія	€4.74	€6.12	€6.92	88.5%
Естонія	€3.01	€3.72	€4.27	87.2%
Фінляндія	€6.06	€7.73	€8.60	89.8%
Франція	€6.61	€8.22	€9.70	84.8%
Німеччина	€3.30	€4.29	€6.18	69.4%
Греція	€2.74	€3.55	€4.19	84.7%
Угорщина	€2.35	€3.19	€3.93	81.0%
Ірландія	€8.42	€10.64	€12.81	83.1%
Італія	€3.09	€4.02	€5.16	77.8%
Латвія	€2.40	€3.04	€3.67	82.8%
Литва	€2.33	€2.98	€3.76	79.3%
Люксембург	€2.59	€3.28	€4.73	69.3%
Мальта	€3.40	€4.23	€5.39	78.3%
Нідерланди	€4.83	€6.08	€7.16	84.9%
Польща	€2.08	€2.70	€3.32	81.3%
Португалія	€2.67	€3.54	€4.64	76.2%
Румунія	€2.31	€2.95	€3.97	74.3%
Словаччина	€2.29	€2.86	€3.46	82.8%
Словенія	€2.41	€3.10	€3.81	81.3%
Іспанія	€2.80	€3.59	€4.53	79.3%
Швеція	€3.15	€4.33	€5.91	73.3%
Середнє значення	€3.34	€4.27	€5.27	80.4%

Він також включає спеціальні положення, такі як пільгові ставки для малих пивоварень, малих лікєро-горілочних заводів, певних продуктів і географічних регіонів. 29 липня 2020 року Рада прийняла новий набір нормативних актів (Директива Ради 2020/1151), що вносить зміни до Директиви 92/83/ЄЕС про гармонізацію структури акцизного податку на алкоголь та алкогольні напої, які застосовуються з 1 числа. Директива

92/84/ЄЕС [7] встановлює мінімальні ціни на кожну категорію алкогольних напоїв і знижені ціни для певних регіонів Греції, Італії та Португалії. Законодавство ЄС встановлює лише гармонізовані мінімальні збори. Це означає, що країни ЄС можуть вільно застосовувати вищі ставки акцизного податку, ніж ці мінімальні ставки, залежно від власних потреб.

Таблиця 4

**Акциз на дистильовані спиртні напої у країнах ЄС та Великобританії
станом на липень 2021р. [8]**

	Акциз за 1 літру чистого спирту	Акциз за 700мл алкогольних напоїв із 40% вмістом спирту
Австрія	€ 12.00	€ 3.36
Бельгія	€ 29.93	€ 8.38
Болгарія	€ 5.62	€ 1.57
Хорватія	€ 7.93	€ 2.22
Кіпр	€ 9.57	€ 2.68
Чехія	€ 11.98	€ 3.35
Данія	€ 20.16	€ 5.64
Естонія	€ 18.81	€ 5.27
Фінляндія	€ 50.35	€ 14.10
Франція	€ 18.03	€ 5.05
Німеччина	€ 13.03	€ 3.65
Греція	€ 24.50	€ 6.86
Угорщина	€ 9.26	€ 2.59
Ірландія	€ 42.57	€ 11.92
Італія	€ 10.36	€ 2.90
Латвія	€ 17.24	€ 4.83
Литва	€ 20.25	€ 5.67
Люксембург	€ 10.41	€ 2.92
Мальта	€ 13.60	€ 3.81
Нідерланди	€ 16.86	€ 4.72
Польща	€ 13.96	€ 3.91
Португалія	€ 13.87	€ 3.88
Румунія	€ 7.48	€ 2.10
Словаччина	€ 10.80	€ 3.02
Словенія	€ 13.20	€ 3.70
Іспанія	€ 9.59	€ 2.69
Швеція	€ 49.27	€ 13.80
Великобританія	€ 32.33	€ 9.05
Середнє значення	€ 18.32	€ 5.13

Найвищі ставки акцизів у скандинавських країнах Фінляндії та Швеції, де ставка податку на стандартну пляшку алкогольних напоїв становить 14,10

євро та 13,80 євро відповідно, що зумовлено традиціями країни та ставленням до шкідливої напоїв. . Податок на споживання також високий у Бельгії. Зниження ставок акцизу на 40% алкогольну продукцію в Іспанії, Італії та Хорватії обумовлено бажанням підтримати існуючі виробництва на території цих країн. У 2016 році Чехія, Німеччина та Литва мали найбільше споживання алкоголю на дорослого (зафіксовано) у ЄС. Податки на споживання в усіх трьох країнах близькі або нижчі від середньоєвропейського рівня. Варто зазначити, що в деяких країнах ЄС (Іспанія, Італія, Португалія, Хорватія) перевага надається натуральному виноробству через стратегічне значення виноробної промисловості. Крім того, податкові пільги для невеликих виноробних заводів і виробництва дистильованої горілки широко доступні в країнах-членах Європейського Союзу (Австрія, Іспанія, Словаччина, Угорщина).

Тому, на нашу думку, коригування акцизів на алкогольні та тютюнові вироби у війсьній Україні потребує виваженого підходу. Адже ще до війни курс України був на ЄС, відповідно зміни в українському податковому законодавстві збільшили ставку акцизу в українській податковій системі. Це сприяло зростанню цін на алкогольні та тютюнові вироби в Україні. Це означає, що податки не лише виконували фіскальну функцію, а й діяли як стримуючий фактор. За даними аналізу, кількість споживачів цього акцизу різко зменшується. Однак через брак грошей і ціни на алкоголь і сигарети багато споживачів переходять на споживання більш дешевих і неякісних продуктів. З фіскальної точки зору бюджет отримує все більше коштів від податків з продажу. Проте споживачі звертаються до більш небезпечних для здоров'я продуктів.

Висновки до 2 розділу

Процес глобалізації у світовій політиці та економіці призводить до налагодження більш тісного політичного діалогу та поглиблення міжнародних економічних відносин між окремими країнами та регіонами світу. Зрештою, країни будуть інтегруватися для підтримки миру та забезпечення економічного процвітання. На даний момент найбільшими та найпотужнішими інтеграційними органами у світі є Світова організація торгівлі (СОТ) та Європейський Союз, цілями яких є створення та сприяння економічному процвітання, покращенню рівня життя європейських народів, сприянню миру та свободі, зміцнити і зміцнити мир і свободу. Стабільний союз європейських народів. Рішення Європи щодо України – це комплексне концептуальне бачення, яке не обмежується суто географічними концепціями. Це також вибір шляху розвитку до європейської моделі цивілізації, реалізація якої має сприяти поступу в усіх сферах життя суспільства та країни. Україна має достатній потенціал для нових технологій у промисловому виробництві, нових економічних відносин, нових поглядів на якість і рівень життя, а також проривів у соціальній та культурній інтеграції свого народу до Європейського співтовариства.

Оподаткування та оподаткування належать до найефективніших інструментів сприяння економічному розвитку. Завдяки податкам значна частина виробленої вартості розподіляється і перерозподіляється. Це також безпосередньо впливає на результат економічної діяльності платників податків, тому податкова політика може заохочувати платників податків працювати в певних галузях чи секторах або обмежувати діяльність платників податків. Тому не випадково потенціал оподаткування як «вбудованого регулювання» активно використовується в усіх країнах, особливо з метою забезпечення сталого економічного розвитку. За роки незалежності відбулися позитивні зміни, зокрема зменшення кількості податків і пільг, зниження податкових ставок і розширення бази

оподаткування, а також суттєве покращення практики адміністрування податків. Останніми роками ці позитивні тенденції привернули увагу та привернули увагу. Отже, з набранням чинності Законом України про податки буде упорядковано нормативно-правову базу, буде внесено зміни до понад 20 законів та понад 50 підзаконних нормативно-правових актів, деякі з яких є суперечливими.

Міждержавна податкова гармонізація в ЄС має значні наслідки для формування податкової політики не лише в державах-членах ЄС, а й за його межами. Вплив цього процесу особливо відчувається в країнах, які прагнуть до інтеграції. Хоча вони також залучені до процесу гармонізації, вони характеризуються відсутністю впливу на рішення щодо впровадження міждержавної податкової гармонізації. Тому вони просто змушені адаптувати власну податкову систему до вже визначеного податкового середовища, тобто адаптуватися.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Податкова система України є важливим державним інститутом, який потребує взаємодії та ефективної участі в міжнародних економічних процесах на сучасному етапі глобалізації. Водночас така форма обміну є ще й своєрідним плацдармом для подальшої інтеграції країни до Європейського Союзу. Бо, як показує досвід розвинених країн, він є невід'ємною частиною кооперативних організацій і веде до регіонального розвитку. Об'єднавчий процес і перехід на якісно новий рівень міжнародного співробітництва. Водночас розвиток співробітництва дає змогу не лише використати статичні та динамічні ефекти європейської інтеграції для отримання максимальної вигоди країнам-учасникам, а й покращити координацію та гармонізацію податкового співробітництва з сусідніми країнами, що повинні також сприяти прискорення регіонального економічного розвитку, надходження іноземних інвестицій, динаміка руху факторів виробництва тощо.

Дуже цікавим є досвід організації податкового адміністрування в Іспанії. Податкова система країни характеризується щедрістю і поміркованістю, з мінімальними запобіжними заходами, що приваблює іноземні компанії. Цей лібералізм доповнюється функціонуванням високопрофесійного податкового органу (податкової адміністрації Іспанії) та застосуванням великих штрафів (60-600%). Основним завданням податкового органу є планування діяльності податкового органу та проведення загальнодержавних заходів з адміністрування податкового законодавства, а також здійснення адміністративного контролю та матеріально-технічного забезпечення місцевих, районних і міських податкових інспекцій. Ще однією особливістю є те, що штат податкового органу складається з податкових інспекторів і податківців. При цьому інспектори мають досить широкі права, а агенти

виконують менш кваліфіковані завдання (відбір даних, перевірка фактів тощо). Крім того, влада має відділ ухилення від сплати податків, який розслідує злочини, пов'язані з порушенням податкового законодавства. Більшість справ, які розслідують ці відомства, стосуються порушень у сфері адміністрування податку на додану вартість, таких як приховування реалізації, підробка бухгалтерських документів, зменшення чи приховування бази оподаткування тощо. Ці злочини караються до шести років позбавлення волі та 600% штрафу.

Як бачимо, система податкового адміністрування Іспанії вдало поєднує певний лібералізм у фінансово-господарському законодавстві з досить високими штрафами за його порушення. Система податкового адміністрування ФРН характеризується значним тиском на платників податків. У ФРН існує близько 50 видів обов'язкових платежів, які поділяються на п'ять груп: загальні (входять до бюджетів усіх рівнів), федеральні, земельні, муніципальні та церковні. Обов'язки податкової адміністрації покладаються на Федеральне міністерство фінансів і Міністерство фінансів штату і підпорядковуються відповідно Федеральному міністерству фінансів і Міністерству фінансів штату. Крім того, Вищий орган фінансового нагляду був створений у кожній федеральній землі як посередницька установа. Вищому органу фінансової інспекції підпорядковані податкові та митні органи.

Основні прямі податки мають дуже високі ставки: корпоративний податок становить 30% і 45% від нерозподіленого прибутку. Загальнодержавний податок на доходи фізичних осіб стягується поетапно від 15% до 39% фонду оплати праці. Ставка ПДВ у Німеччині не дуже висока – 15% [60]. Німецька система податкового адміністрування характеризується особливою суворістю та штрафними санкціями за порушення податкового законодавства. Зокрема, передбачені штрафи, повторні штрафи та позбавлення волі на строк до 10 років. Кримінальні розслідування можуть проводити фінансові установи, які є правоохоронними органами. У деяких

регіонах у складі фінансового управління створено відділ штрафів, слідчо-розшуковий відділ. Проте провідна роль у розслідуванні податкових порушень належить податковій поліції як складовій частині Федерального міністерства фінансів [71].

Крім того, основними принципами податкового адміністрування в Німеччині є:

- Податкові декларації будуть подаватися лише в електронному вигляді.
- Спеціальне податкове розслідування було створено для проведення виключно податкових розслідувань.
- Податкові перевірки великих платників податків проводяться не рідше одного разу на рік і не рідше одного разу на шість місяців.

Таким чином, можна сказати, що процес адміністрування податків у Німеччині є особливо суворим і зосереджений переважно на адміністративній та слідчій роботі. Перспективними напрямками впровадження вітчизняного досвіду адміністрування податків в Україні є перехід на обов'язковість подання податкової звітності в електронному вигляді та створення спеціалізованих інспекцій, які займатимуться лише контрольно-перевірочними завданнями.,

Оскільки Україна має відносини із зарубіжними державами, зокрема з державами-членами Європейського Союзу, доцільно враховувати деякі особливості адміністрування податків у країнах ЄС загалом. Отже, основними функціями, які варто використовувати в Україні в майбутньому, є:

- Податкові органи допомагають платникам податків у визначенні переліку податків і зборів, що підлягають сплаті.
- Пріоритетним напрямком діяльності податкових органів є співпраця з неплательщиками податків (тими, хто здійснює господарську діяльність, але не перебуває на податковому обліку, та тими, хто перебуває на податковому обліку, але не подає податкову звітність). . (не платять податки).

- Єдина база даних платників податків (платники податків можуть подавати звітність та звертатися за консультаціями до податкових органів).
- Автоматичне отримання реєстраційного номера.
- Під час реєстрації компанії як платника податку на додану вартість визначаються ризикові платники податків (наприклад, у Великій Британії та Литві податкові органи надають платникам податків додаткову інформацію, якщо є сумніви щодо даних, наданих у заяві на реєстрацію).
- Ведення єдиного національного інформаційного ресурсу (містить інформацію про громадян, нерезидентів, платників податків та суб'єктів оподаткування; доступ до цього ресурсу мають органи державної влади, прокуратури та місцевого самоврядування).
- Для податків існує лише одна форма податкової декларації (форма декларації проста та зрозуміла, її заповнення не викликає жодних труднощів).
- Подання податкової звітності в електронному вигляді (суттєво підвищує ефективність роботи податкових органів).
- Наявність податкових систем, таких як уніфіковані рахунки (що дозволяє платникам розраховуватися за всіма фінансовими зобов'язаннями одним платежем та запобігає помилкам при перерахуванні коштів).
- У більшості країн декларації з податку на прибуток подаються раз на рік (Великобританія, Чеська Республіка), а декларації з ПДВ подаються щоквартально (Велика Британія, Кіпр); . податок буде зменшено).

Іншою важливою організацією є Європейська організація податкового адміністрування (ЕОТА), міжнародна урядова установа. Україна також є членом ЕРА. Загалом повноправними членами ЕРА є податкові органи 43 країн. Європейські податкові органи, зокрема:

- Надавати послуги спільної технічної допомоги, які запитують члени ЕРА, а також готувати та випускати остаточні звіти.

□ Для членів ЕОРА, які аналізують конкретні питання податкового адміністрування та оподаткування (трансфертне ціноутворення,

оподаткування фінансових продуктів, шахрайство з податком на додану вартість, застосування податкових угод, збір податків, податкові перевірки, управління ризиками у сфері податкового адміністрування). семінари, , електронні засоби та технології контролю, роль ЗМІ та їхній зв'язок з податковою адміністрацією тощо).

- Забезпечує платформу для зустрічей груп членів ЕРА (група навчання платників податків та обслуговування платників податків, група високого регулювання та аудиту платників податків, група виявлення та запобігання шахрайству з ПДВ).

- Група, яка регулює певний сектор (будівельна галузь). Обговорюються питання, пов'язані з конкретними практичними аспектами адміністрування податків (використання податковими органами call-центрів, електронні податкові декларації та інші електронні сервіси, консультації платників податків та інші освітні ініціативи). , обмін інформацією, податкові гавані, схеми ухилення від сплати податків, схеми ухилення від сплати податків тощо).

□ Забезпечує платформу для діяльності робочих груп, які вивчають конкретні питання податкового адміністрування та оподаткування, а також підсумкові документи, створені робочими групами, а саме звіти (податкова освіта для молоді, зв'язки з громадськістю та маркетинг у діяльності податкових органів) та багато інші види діяльності) та створити найкращу документацію.

□ Видає щоквартальний журнал «Податкова трибуна» (видається з 1998 року).

□ Проводити адміністративні заходи (засідання Генеральної асамблеї, засідання Виконавчого комітету, форуми представників держав-членів ЕРА) і випускати підсумкові звіти.

Отже, проаналізувавши досвід іноземного податкового адміністрування, можна визначити основні відмінності іноземного податкового адміністрування від українського (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.

Порівняльна характеристика основних напрямів адміністрування податків у зарубіжних країнах та Україні

Напрямок адміністрування податків	Зарубіжний досвід	Практика здійснення в Україні
Забезпечення умов для виконання платниками податків обов'язків з розрахунку, декларування та сплати податків	Максимальне спрощення форм податкової звітності; прийняття звітності в електронному вигляді з використанням віддаленого доступу; інформування платників податків з питань застосування податкового законодавства; мінімізація податкових процедур при виконанні платниками своїх обов'язків	Включення до форм податкової звітності великої кількості даних, що ускладнює процес її заповнення; прийняття податкової звітності спрямоване на забезпечення зручності адміністратора податків і на сьогодні майже не працює дистанційно; трактування норм податкового законодавства тільки з врахуванням необхідності виконання плану надходжень; мінімізація процедур, що виконуються адміністратором податків
Захист законних прав та інтересів платників податків	Застосування ризико-орієнтованого підходу при обранні об'єктів перевірок; сумлінні платники податків піддаються найменшій кількості перевірок; врахування законних прав та інтересів платників на всіх етапах процесу адміністрування.	Застосування ризико-орієнтованого підходу при обранні об'єктів перевірок; сумлінні платники податків піддаються найбільшій кількості перевірок та адміністративних процедур; врахування законних прав та інтересів платників за умови готовності платника їх відстоювати.
Контроль з боку державних органів за виконанням платниками своїх обов'язків щодо дотримання	Мінімум витрат часу на складання та подання звітності; мінімізація переліку документів, що подаються платником при реєстрації; надання контролюючим органам повноважень зі збору	Забезпечення адміністратору можливостей виконання плану надходжень до бюджету; перелік документів при реєстрації має бути достатнім для здійснення контролю; обмін інформацією між державними органами є

Вжиття заходів примусу щодо платників, які не виконують свої обов'язки	Відшкодування матеріальної шкоди, завданої платникам у результаті неправомірних дій контролюючих органів; забезпечення принципу рівності всіх перед законом при здійсненні заходів примусу та покарання; порушення законодавства має негативні наслідки.	Відшкодування матеріальної шкоди, завданої платникам у результаті неправомірних дій контролюючих органів фактично не відбувається, хоча передбачено Податковим кодексом; порушення законодавства не завжди має негативні наслідки
---	--	---

Джерело: складено автором за: [72].

Як бачимо, зарубіжні країни досягли значних успіхів у розвитку систем адміністрування податків та запровадженні ефективних засобів і методів управління процесом адміністрування податків. Тому, вивчивши їхній досвід, можна буде визначити, чи можна внести певні зміни в систему податкового менеджменту. Міжнародний досвід показує, що податкові органи розвинутих країн все більше зосереджуються на освіті громадськості та налагодженні партнерських відносин з платниками податків. Тому вивчення досвіду іноземних податкових адміністрацій може мати суттєвий вплив на ефективність роботи українських податкових органів у майбутньому.

При реформуванні податкової системи держави необхідно дотримуватися певних принципів, як показано на рисунку 3.2.

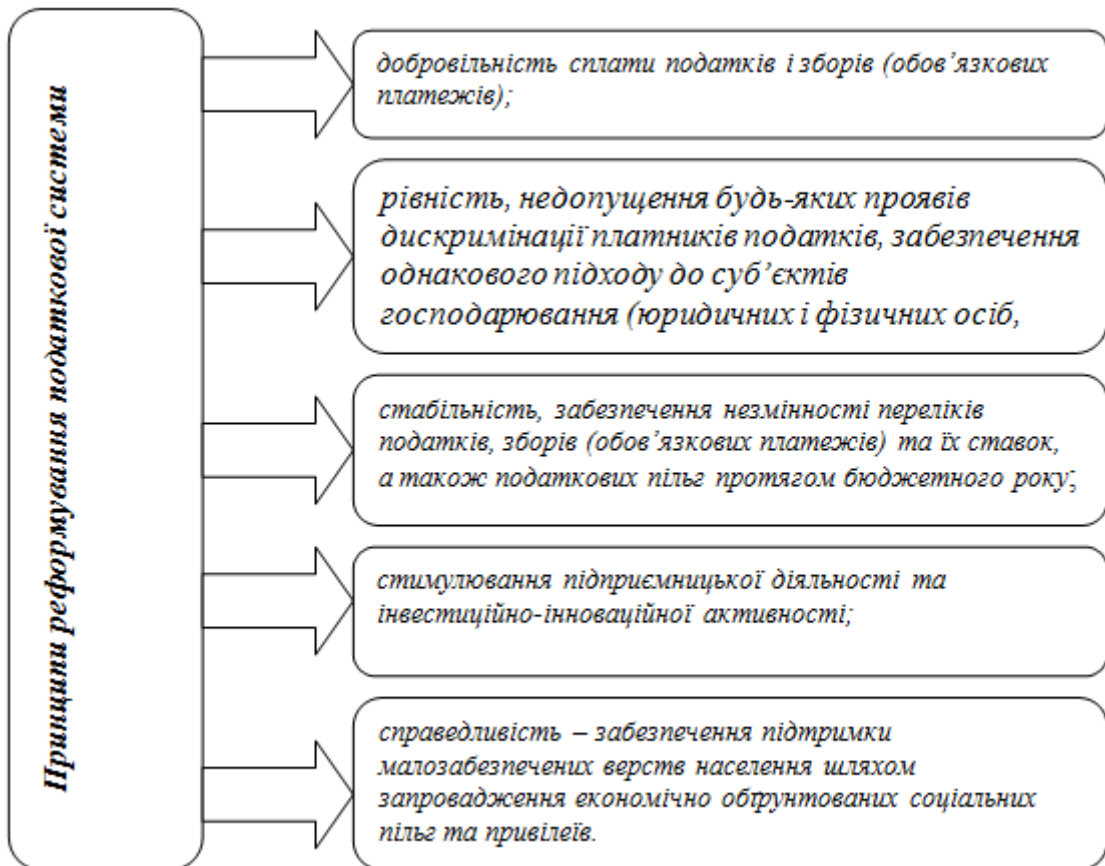

Рис. 3.2. Принципи реформування податкової системи

У розвинених країнах податки є важливим інструментом економічного регулювання, особливо для боротьби з кризами. Цілі оподаткування залежать від стратегії і тактики кожного історичного етапу розвитку економічної системи. Як показала практика, в сучасних умовах еволюційне вдосконалення є найкращим способом реформування податкового механізму. Водночас необхідно посилити регулюючу функцію податків шляхом диференціації податкових пільг відповідно до конкретних економічних викликів. Це забезпечить підвищення зайнятості населення, підвищення кваліфікації робочої сили, підтримку малого та середнього підприємництва, розвиток науково-дослідних розробок, що стимулюватиме інновації, економію ресурсів, сприятиме концентрації капіталу та виникненню нових підприємств. Стан. Підтримувати бізнес і таким чином підтримувати конкурентне середовище та підприємницький дух. Про досягнення цілей і завдань свідчатиме спрощення адміністративних умов ведення бізнесу,

зниження вразливості економіки до криз та підвищення спроможності гнучко відновлювати сталий розвиток..

Висновки до 3 розділу

Основними пріоритетами політики гармонізації оподаткування, яка зараз діє в ЄС, є усунення неефективних елементів податкової системи та відмова від номінального податкового суверенітету держав-членів ЄС. Основними викликами для гармонізації податкових систем в ЄС є:

- Скасувати податкові обмеження, щоб створити рівні умови для бізнесу.
- Інтеграція та інтеграція внутрішнього ринку ЄС як основний рушій інтеграційного процесу в регіоні.
- Коригування структури оподаткування та методів сплати основних видів податків у всіх країнах Співтовариства.

Як свідчить світовий досвід, орієнтація на інноваційні моделі розвитку вимагає відповідних структурних і технологічних змін в економіці та її окремих секторах. Для цього необхідно дотримуватися таких основних принципів податкової реформи як складової соціально-економічної стратегії і тактики країни, враховуючи при цьому баланс зовнішніх і внутрішніх факторів. Безсумнівно, що ефективно функціонуюча податкова система є одним із ключових факторів забезпечення економічного зростання країни. Від ефективних механізмів стягнення податків залежить забезпеченість державою фінансовими ресурсами та розвиток суб'єктів господарювання. Водночас міжнародні реалії свідчать про зростання впливу податків на економічні процеси, що відбуваються на міжнародному рівні. Таким чином, подальші реформи податкової системи на мікроекономічному рівні повинні враховувати деталі складних ринкових механізмів для забезпечення бюджетної стабілізації та бюджетної консолідації. Особливо це стосується

прямих і непрямих податків, які складають основну частину податкових надходжень України.

ВИСНОВКИ

Інтеграція до ЄС є одним із пріоритетних напрямків нашої зовнішньої політики, а гармонізація законодавства розглядається як об'єктивно необхідний процес для підготовки України до членства в ЄС. Значною проблемою для України залишається дотримання законодавства не лише на рівні платників, а й на рівні вищих органів влади. Процес формування податкової системи в Україні ускладнюється непослідовністю та суперечливістю дій різних гілок влади та її опонентів, що є однією з причин гальмування позитивних економічних та фіскальних змін. З іншого боку, за відсутності достатніх правових обмежень або незрілої демократії, опір з боку різних гілок влади може діяти як стримуючий фактор для експансіоністської фіскальної політики уряду, коли рішення підлягають парламентському контролю. Не отримують підтримки. Рішення щодо невмотивованого розширення соціальних трансфертів, а відтак і розподільної функції державного бюджету. Разом з тим, продовжується робота над удосконаленням Податкового кодексу, оскільки питання гармонізації та адаптації до вимог європейського законодавства є важливим і пріоритетним питанням для нашої країни.

Узгоджена податкова політика означає, що добровільне використання податкових важелів окремими країнами ЄС має контролюватися керівництвом ЄС, яке спрямовуватиме зусилля кожної країни-члена ЄС відповідно до інтересів усіх партнерів. Прийняти рішення щодо податкової політики.

Необхідність обчислювати та сплачувати податки відповідно до різних вимог держав-членів ЄС, а також наявність специфічних податкових

процедур, які не завжди актуальні, збільшують витрати та допомагають європейським компаніям максимізувати спільний ринок та єдиний ринок. Ви більше не зможете використовувати його. валюта. Крім того, певні відмінності в податкових системах держав-членів ЄС можуть призвести до міжнародного подвійного оподаткування доходів європейських компаній, що може негативно вплинути на розвиток продажів товарів, послуг та інвестицій в межах ЄС.

Сучасне оподаткування в західноєвропейських країнах зародилося, з одного боку, під впливом світової економіки, фінансового розвитку та появи нових моделей державного втручання в соціально-економічні процеси, на основі поєднання елементів дирижизму. Проти кейнсіанської теорії макроекономічного регулювання та розвитку ринкового саморегулювання, з одного боку, а з іншого боку, в умовах посилення інтеграційного процесу, головним чином для встановлення фінансового регулювання, заснованого на традиції внутрішнього перерозподілу ВВП.

Оподаткування та оподаткування належать до найефективніших інструментів сприяння економічному розвитку. Завдяки податкам значна частина виробленої вартості розподіляється і перерозподіляється. Це також безпосередньо впливає на результат економічної діяльності платників податків, тому податкова політика може заохочувати платників податків працювати в певних галузях чи секторах або обмежувати діяльність платників податків. Тому не випадково потенціал оподаткування як «вбудованого регулювання» активно використовується в усіх країнах, особливо з метою забезпечення сталого економічного розвитку. За роки незалежності відбулися позитивні зміни, зокрема зменшення кількості податків і пільг, зниження податкових ставок і розширення бази оподаткування, а також суттєве покращення практики адміністрування податків. Останніми роками ці позитивні тенденції привернули увагу та привернули увагу. Отже, з набранням чинності Законом України про податки буде упорядковано нормативно-правову базу, буде внесено зміни до понад 20

законів та понад 50 підзаконних нормативно-правових актів, деякі з яких є суперечливими.

Серед внутрішніх складових, які можуть суттєво вплинути на зміну ефективності податкової системи, слід відзначити такі моменти:

- Логіка податкового права.
- Узгодженість законодавчих та нормативних актів.
- Стабільність податкового законодавства.
- Оптимізація структури податкових органів.
- Адекватність методів податкового менеджменту та їх відповідність економічним реаліям.

- Регулювання питань відносин платників податків.

До зовнішніх факторів слід віднести:

- Загальне економічне становище країни.
- Структурні зміни в економіці.
- Спрямування державної соціально-економічної політики.
- Стан і структура національної адміністрації.
- Стабільність внутрішньополітичної ситуації.
- Відносини з сусідніми країнами.
- Культура і звичаї народу.

Тому спочатку нам потрібно скоригувати показники, які явно виходять за межі аналогічного діапазону в ЄС. Податкова гармонізація не повинна бути самоціллю, а повинна бути завершальним етапом податкової гармонізації, що складається з коригування податкових пільг на наднаціональному рівні. І внутрішні інтереси у сфері оподаткування мають бути на першому місці.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Химичева Н.И. Налоговое право: [учеб. пособ. для студ.] / Химичева Н. И. - М., 1997.
2. Фінансове право. Академічний курс: підручник/ Орлюк. О. П. -К.: Юрінком Інтер, 2010. - 808 с.-С. 376.
3. Иванов Ю. Б. Податкова система : [підручник] / Иванов Ю. Б., Крисоватий А. І., Десятнюк О. М. – К. : Атіка, 2006. – 920 с.
4. Якобсон Л. И. Экономика общественного сектора: Основы теории государственных финансов / Якобсон Л. М. - М.: Аспект Пресс, 1996. - 319 с.
5. Крисоватий А. І. Державна податкова політика і система податків / АЛ. Крисоватий // Фінанси України. - 1998. - № 1. - С. 64-68.
6. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / Смит А. - М.: Наука, 1993.-572 с.
7. Смирнов А. Налогообложение: модели оптимизации /А. Смирнов // Экономист. - 1998. - №2.-С. 68-76.
8. Крисоватий А. І. Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні : [монографія] / Андрій Ігорович Крисоватий – Тернопіль : Карт-бланш, 2005. – 371 с.
9. Баймуратов М., Максименко С. Імплементация норм міжнародного права про свободу пересування і вибір місця проживання у право України: М. Баймуратов, С. Максименко // Право України. - 2003. - № 9. - С. 133.
- 10.Юридический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. - М.: Институт новой экономики, 2007. -1152с.
- 11.Луць Л. Основні заходи та способи європейської правової інтеграції: Л. Луць // Право України. - 2002. - № 5. - С. 146.

- 12.Тимчеико Л.Д. Международное право: Учебник. -Х.: Консум, 1999. - С. 75.
- 13.МарченкоМ.Н. Сравнительное правоведение. Общая часть: Учебник. - М., 2001. - С. 184.
- 14.International Encyclopedia of Comparative Law. - N.Y., 1975. - V.II. - Ch. 5.
- 15.Шмир І.П. Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів /І. П. Шмир // Збірник тез Міжнародної наук.- практ. конф., 17-18 березня 2011 р. - В 2 ч. / Держ. подат. адмін. України, НУ ДПС України. - Ірпінь, 2011. - Ч. 1. - 331 с.
- 16.Толстопятенко Г.П. Європейське податкове право. М.: Норма, 2001 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.pravo.vuzlib.net/book_z482.html.
- 17.Ященко К.В. Гармонізація податкового законодавства України з законодавством Європейських співтовариств про непряме оподаткування: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / К. В Ященко. - К., 2005.
- 18.Крисоватый А. И. Предпосылки и направления реформирования налоговой системы Украины / А. И. Крисоватый, В. А. Валигура // Актуальные проблемы налоговой политики : сб. статей Междунар. науч.-практ. конф. / отв. за вып. Ю. В. Леонтьева. – Екатеринбург : УГТУ-УПИ, 2009. – С. 19–23.
- 19.Економічна енциклопедія : [у 3 т.] / Редкол.:... С. В. Мочерний (відпов. ред.) та ін. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – 2000. – 864 с.
- 20.Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Райзберг Б. А., Лозовський Л. М., Стародубцева Е. Б. – М. : ИНФРА-М, 1996 – 496 с.
- 21.Шпірко А. Адаптація національного законодавства – один із найважливіших кроків на шляху до Євросоюзу / Андрій Шпірко // Вісник НБУ. – 2002 – № 8. – С. 60–67.

22. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. № 1629-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=411902.
23. Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11.06.1998 р. № 615/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=615/98>
24. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 16.06.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1079.2321.1&nobreak=1>.
25. Helmuth Cremer. Environmental taxation, tax competition, and harmonization / Helmuth Cremer, Firouz Gahvari // *Journal of Urban Economics*. – 2004. – № 55. – P. 21–45.
26. Таранов І. М. Податкова гармонізація та адаптація процесів оподаткування: теоретичний аспект і сучасні реалії / І. М. Таранов, В. А. Валігура // *Економіка: проблеми теорії та практики* : зб. наук. праць. Т. 3, вип. 211 / відп. ред. К. О. Біла. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2006. – С. 674–688.
27. Валігура В. А. Теоретичні засади міждержавної податкової гармонізації та характеристики податкових систем країн Європейського Союзу в контексті євроінтеграції України / В. А. Валігура // *Світ фінансів*. – 2008. – Вип. 1. – С. 183–194.
28. Єфименко Т. І. Концептуальні підходи до реформування податкової системи України / Т. І. Єфименко // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2004. – Вип. 1 (32). – С. 9–16.
29. Демиденко Л.М. Інтеграція податкової системи України до європейського економічного простору: автореф. дис. на здобуття наук,

- ступеня канд. економ, наук: спец. 08.04.01 / Л. М. Демиденко. - К., 2000. - 19 с.
- 30.Валігура В. А. Теоретичні засади міждержавної податкової гармонізації та характеристики податкових систем країн Європейського Союзу в контексті євроінтеграції України / В. А. Валігура // Світ фінансів. – 2008. – Вип. 1. – С. 183–194.
- 31.Сутырин С. Ф. Налоги и налоговое планирование в мировой экономике / С. Ф. Сутырин, А. И. Погорлецкий. – СПб. : Изд-во В. А. Михайлова, Изд-во «Полиус», 1998. – 577 с.
- 32.Крисоватий, А. І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори : монографія / А. І. Крисоватий, В. А. Валігура. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 248 с.
- 33.Концепція реформування податкової системи України [Електронний ресурс] / Підготовлено робочою групою Секретаріату Президента України у складі: В. Ланового, І. Акімової, М. Альперовича, Д. Боярчука, І. Голоднюк, В. Дубровського, М. Катеричука, С. Кисельова, С. Ковалюка, К. Ляпіної, О. Пасхавера, М. Полудьоного, О. Рогозинського, А. Федоренка. – Київ, вересень, 2005. – 25 с. – Режим доступу : <http://www.taxes.kiev.ua>.
- 34.Taxation trends in the European Union – Data for the EU Member States and Norway. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008 – 440 pp.
- 35.Економічний вплив вступу України до СОТ. Попередні результати розрахунків на основі моделі загальної рівноваги : [наукові матеріали № 30, 284 грудень 2004 р.] / Фердінанд Павел, Ігор Бураковський, Наталія Селіцька, Вероніка Мовчан] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ierpc.org/ierpc/wp/wp_30_ukr.pdf.
- 36.Крисоватий А. І. Вплив поглиблення інтеграції на податкову політику країн-учасниць ЄС / А. І. Крисоватий, Т. В. Кошук // Фінанси України. - 2009. - № 2. - С. 31-43.

37. Директива Ради 90/435/ЄЕС «Щодо загальної системи оподаткування, яка застосовується до материнських компаній та дочірніх підприємств різних держав-членів» від 23 липня 1990 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_358.
38. Перша Директива Ради 67/227/ЄЕС «Щодо гармонізації законодавства держав-членів стосовно податків з обороту» від 11 квітня 1967 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_201.
39. Третя Директива 69/463/ЄЕС Ради Європейських Співтовариств «Щодо гармонізації законодавств держав-членів стосовно податків з обороту – запровадження податку на додану вартість в державах-членах» від 9 грудня 1969 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_512.
40. Шоста Директива Ради 77/388/ЄЕС «Щодо гармонізації законодавства держав-членів стосовно податків з обороту – Спільна система податку на додану вартість: єдина база оподаткування» від 17 травня 1977 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.5785.1&nobreak=1>.
41. Тринадцята Директива Ради 86/560/ЄЕС «Щодо гармонізації законодавства держав-членів стосовно податків з обороту – Правила відшкодування податку на додану вартість платникам податку, які не мають постійного місця здійснення підприємницької діяльності на території співтовариства» від 17 листопада 1986 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_365.
42. Лютий І. О. Податки на споживання в економіці України / Лютий І. О., Дрига А. Б., Петренко М. О. – К. : Знання, 2005. – 355 с.
43. Андропова Ю. М. Податок на прибуток підприємств в контексті адаптації податкового законодавства до законодавства Європейського

- Союзу [Електронний ресурс] / Ю. М. Андропова. – Режим доступу : http://www.konsultant.kiev.ua/nev1_05/05220105.html.
44. Валігура, Володимир Андрійович. Гармонізація оподаткування : вітчизняні реалії та міжнародні орієнтири [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Володимир Андрійович Валігура. - Тернопіль : ТНЕУ, 2010. - 289 с.
45. Інформація про виконання Державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів станом на 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>
46. Інформація про виконання Державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів станом на 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>
47. Інформація про виконання Державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів станом на 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>
48. Інформація про виконання Державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів станом на 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>
49. Інформація про виконання Державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів станом на 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>
50. Інформація про виконання Державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів станом на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>

51. Інформація про виконання Державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів станом на 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>
52. Бюджетний моніторинг за 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachny>
53. Бюджетний моніторинг за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachny>
54. Бюджетний моніторинг за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachny>
55. Бюджетний моніторинг за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachny>
56. Бюджетний моніторинг за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachny>
57. Бюджетний моніторинг за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachny>
58. Бюджетний моніторинг за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachny>
59. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions For a European Industrial Renaissance [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014DC0014>

60. Інформація з офіційного сайту Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>
61. Тенденції тіньової економіки в Україні. 2015 рік / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – 2016. – 11 лютого [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>
62. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax [Electronic resource] / EUR-Lex, Access to European Union law. - Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32006L0112>
63. VAT Rates Applied in the Member States of the European Union [Electronic resource] / European Commission. -01.09.2015. - Access mode: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf
64. The Distributional Effects of Consumption Taxes in OECD Countries [Electronic resource] / OECD. - 10.12.2014. - Access mode: http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/the-distributional-effects-of-consumption-taxes-in-oecd-countries_9789264224520-en
65. Taxation trends in the European Union. Data for the EU Member States, Iceland and Norway. 2015 edition / European Commission, Taxation and Customs Union. - Luxembourg, 2015 [Electronic resource]. - Access mode: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2015/report.pdf
66. Republic of Lithuania law on value added tax 5 March 2002 No IX-751 Vilnius (As last amended on 12 January 2006 No. X-487) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=282353

67. Republic of Lithuania law on excise duty 30 October 2001 No IX-569 Vilnius [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=160467
68. Бердникова Л.В. Міжнародний досвід діяльності податкових органів та вирішення податкових спорів / Л.В. Бердникова. [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://lib.uabs.edu.ua/library/P_Visnik/Numbers/2_5_2011/05_02_12.pdf
69. Мельник В.М. Досвід адміністрування податків у зарубіжних країнах / В.М. Мельник // Вісник податкової служби України. – 2004. – №38-39. – С.124-128.
70. Славкова А. А. Механізм фіскального адміністрування доходів населення у контексті реалізації принципів податкової політики // А.А. Славкова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2009_11/slavkova.html
71. Ільяшенко В. А. Удосконалення системи адміністрування податкових платежів до державного бюджету / В. А. Ільяшенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1953>
72. Міжнародний досвід: адміністрування податків в Європі та в Україні // Офіційний сайт Державної податкової служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizatsia/59283.html
73. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
74. Доходи бюджету України – Ціна держави / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/>
75. Фінансовий портал Мінфін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>

- 76.Бойко А.А. Податкове навантаження як критерій ефективності податкової політики / А.А. Бойко // Збірник студентських наукових праць. – Одеса. – 2013. – № 2. – С. 334-341.
- 77.Касперович Ю.В. Напрями удосконалення бюджетно-податкового регулювання в Україні на засадах імплементації Європейського досвіду. – К. Відділ фінансової безпеки НІСД, 2015. – Випуск №60. Серія «Економіка». – с.7. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/budzhet-47768.pdf>.